

LAISKA METU VIAM S

ŠIAME NUMERYJE:

Kelias į Dievo sąvoką

Dabarties biologų religija

Kunigas karo sukury

Kaltės problema

Iš filmų pasaulio

1962

GRUODIS / DECEMBER / XIII / NO. 12

TURINYS

KELIAS Į DIEVO SĄVOKĄ (II) —	
B. Markaitis, S. J.	362
LAIKAS — K. M. Butkus, O.F.M. ..	366
KALTĖS PROBLEMA —	
B. Jurgutis	371
NAUJAUSIEJI ANTANO MONCIO	
DARBAI — E. F. Fry	375
DABARTIES BIOLOGŲ RELIGIJA —	
dr. J. Prunskis	381
NUOSAVYBĖ NAUJOJOJE SAN-	
TVARKOJE—P. Daugintis, S. J.	385
KUNIGAS KARO SŪKURY (VII) —	
B. Krištanavičius, S. J.	387
NAUJOS KNYGOS	392
IŠ FILMŲ PASAULIO — Alė Rūta	393
1962 m. TURINYS	395

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redakcija — Juozas Vaišnys, S. J.

Administracija — Petras Kleinotas, S. J.

Meninė priežiūra — Algirdas Kurauskas

Fotografija — Algimantas Kezys, S. J.

Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Connecticut.

Redakcijos ir Administracijos adresas:
2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois.
Tel. REpublic 7-8400.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois. Tel. REpublic 7-8400. Yearly subscription three dollars. Single copy 30 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

“Laiškų Lietuviams” iliustracijas be redakcijos leidimo naudoti draudžiama

1962 GRUODIS
(DECEMBER)
VOL. XIII, NO. 12

LAISKAI LIETUVIAMS

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

VISIEMS GERBIAMIESIEMS SKAITYTOJAMS,
RĖMĖJAMS IR BENDRADARBIAMS,
KURIE SU MUMIS ŠIAIS METAIS DALINOSI
IDĖJOMIS, RŪPESČIAIS IR DARBAIS,
LINKIME KALĖDINĖS RAMYBĖS IR TAIKOS!
TEVIEŠPATAUJA ŽEMĖJE ANGELŲ SKELBTOJI
IR IŠGANYTOJO PAVYZDŽIU PARODYTOJI
GERA VALIA BEI ARTIMO MEILĖ!
SENIEJI METAI, EIDAMI Į UŽMARŠTĮ,
TENUSINEŠA IR VISA TAI,
KAS KLIUDO VIENAS KITĄ GERBTI, MYLĖTI
IR VIENINGAI DIRBTI BENDRĄ DARBĄ,
ARTINANTĮ MUS VISUS
IR PRIE TAIP TROKŠTAMOS TĖVYNĖS LAISVĖS,
IR PRIE AMŽINOSIOS TĖVYNĖS PAVELDĖJIMO.

ILNIAUSIAI ir išpūdingiausiai žmogus pasirodo meilėje. Mylėdamas jis greičiausiai pamiršta save ir savo naudą. Mylėdamas jis jautriausiai ir giliausiai pergyvena grožį, ką liudija nemirtingi meno kūriniai. Mylėdamas jis sudeda aukas, kurios prašoka bet kokią žemišką vertę, kurių negalima įkainuoti turtu, pinigais, garbe. Mylėdamas jis kitam visą save atiduoda, negailėdamas net savo gyvybės. Todėl ir Šv. Jono Evangelijoje skaitome nepamirštamus Viešpaties žodžius: "Niekas neturi didesnės meilės už tą, kuris atiduoda savo gyvybę už savo draugus". Čia norėtume paminėti

tris atvejus, kuriuose žmogus, meilės įkvėptas ir raginamas, pats save prašoka. Pirmasis atvejis yra vyro meilė žmonai, o žmonos meilė vyrui. Tai yra nuostabi ir galinga meilė. Ji nugali daug milžiniškų sunkenybių. Ji savo pasiryžimu ir valia sulaužo tėvų pasipriešinimą. Dėl jos jauna mergina palieka savo tėvų namus, savo kraštą, visa tai, kas jai prie širdies, kas sava ir suprantama, ir išvažiuoja į tolimą, nežinomą kraštą, kur jai visa svetima: kalba, klimatas, žmonės, maistas, rūbai ir papročiai. Dėl meilės karalius, kunigaikštis ar princas veda moterį iš labai kuklių namų, o milijonierius susituokia su tarnaitė. Meilė suartina rases, tautas, kultūras, net religijas. Tikra meilė nugali tūkstančių mylių nuotolį, kalėjimų mūrines sienas, concen-

tracijos stovyklų kančias. Dėl jos vyras dirba ilgas sunkaus ir įkyraus darbo valandas, atsisako įvairių malonumų, atsispiria galingiausioms pagundoms, pasilieka ištikimas vienam asmeniui visą gyvenimą. Tai nėra dažnas reiškinys, bet taip pat ne perdaug retas. Dėl jos žmona visiškai pasišvenčia savo vyrui ir jo namams. Mylėdama ji sudeda aukas, kurios prašoka žmogaus vaizduotę. Per meilę vyras

žmonai, o žmona vyrui tampa vienintelis pasaulis, prieglauda ir stiprybė, jėgos, paguodos ir džiaugsmo šaltinis, ramybės ir laimės uostas, kurio nepasiekia gyvenimo audros ir uraganai. Meilėje jie vienas

kitą atranda, meilė-

je vienas kitą supranta, meilėje vienas kitam gyvena, aukojasi ir miršta. Ir nežiūrint žmogiškosios prigimties ribotumų, nežiūrint nesusipratimų, nusivylimų, nežiūrint sunkių ir tragiškų pergyvenimų, vargo ir nelaimių, jų meilė nugali visas sunkenybes, juos pašventina ir padaro geresniais žmonėmis. Jei tokia meilė dega trapioje ir nepastovioje žmogaus širdyje, tai ką bekalbėti apie tą, kuris ją uždegė silpnoje ir vienišoje krūtinėje!

Antrasis atvejis yra motinos meilė savo vaikui. Atrodo, kad ji yra kilnesnė už vyro meilę žmonai, o žmonos meilę vyrui. Mat, šioje neretai nieko nepelnoma, už ją nieko negražinama, išskyrus širdgėlą, nedėkingumą, pamiršimą, o kartais net panieką. Vyro ir žmonos meilėje meilė pasikeičiama.

KELIAS Į DIEVO SĄVOKĄ (II)

BRUNO MARKAITIS, S. J.

Dažnai gi atsitinka, kad jei vyro meilė žmonai, ar atvirksčiai, susilpnėja, apgęsta, žiūrėk, jie vienas kito ima nebesuprasti, nebevertinti, nebegebtį, vienas nuo kito nutolsta, kol net po vienu stogu begyvendami, tampa tolimi, svetimi žmonės. Bet ne taip su motinos meile. Motina myli nemylima. Ji gero linki iš visos širdies, kai jai negeru, net piktu atsimokama. Kas įvertins, pavyzdžiui, našlės motinos vargą, kietą darbą, begalinį pasiaukojimą, širdį graužiančią vienatvę, nesuprastas ašaras? Kiek jai rūpesčių, kiek jai sunkenybių, kokia jos vargo našta. Ir visa iš meilės savo vaikams. Ir niekada savęs neklausiamo, ar jau per daug nepadariau, ar jau per daug nekeitėjau. Ir jei didelis nusivylimas, baisus sielvartas ir triuškinantis vaiko nedėkingumas širdį užlieja visą džiaugsmą atimančiu kartėliu, vis tiek meilė pergali visas sunkenybes. Net tamsiausioje naktyje, net aštriausiame skausme, net giliausiame nusivilyme ji dega šviesi, tyra, amžina.

Prieš metus laikraščiai rašė, kaip keliolikos metų berniukas bandė taisyti šeimos automobilį, pakėlęs geležiniu keltuvu užpakalinius automobilio ratus, jis palindo po juo ir dairėsi sugedusios dalies. Bet automobilis suverdėjo, keltuvas neišlaikė, ir užpakaliniai ratai prislėgė berniuką. Tai pamąčiusi jo motina skubiai pribėgo, griebė automobilį už užpakalinio bumperio ir tiek jį pakėlė, kad berniukas galėjo saugiai išsigelbėti. Automobilis svėrė apie 2,800 svarų. Tiesa, tokio didelio svorio kėlimas sutraiškė kelis stuburkaulio kaulus. Bet tokį neįtikimą dalyką gali padaryti tik motinos meilė, kuri mato savo vaiką nelaimėje. Suprantama, kodėl motinai yra sukurta nuostabiausių meno kūrinių: gražiausių novelių, dailiausių poezijos

eilių, akį veriančių paveikslų ir nepamirštamų muzikos kompozicijų. Ir kiekvienas žmogus, nežiūrint jo ar jos didelio menkumo, nuodėmingumo, net niekšiškumo, pagalvojęs apie savo motiną, šiltai ir jautriai prisimins jos meilę ir ne vieną ašarą nubrauks.

Jei tokia meilė žėri neužgesinama žmogaus širdyje, ką kalbėti apie tą, kuris iš meilės sutvėrė visatą, žemę ir žmogų!

Trečiasis atvejis yra žmogaus meilė aukojant gyvybę už savo tėvynę. Manytume, kad ši meilė yra pati kilniausia. Mat, net motina, nežiūrint savo vaiko nedėkingumo, vis dėlto myli savo kūno ir kraujo dalį, tai, kas jai artimiausia, brangiausia. Meilė tėvynei, ypač auchoje už tėvynę, yra tikrumoje gyvybės aucho už žmones, kurių mes net nepažįstame, apie kuriuos, gal būt, nieko nežinome, su kuriais mus kartais jungia tik žmogiškumo, tik žmogaus prigimties ryšys.

Kiekvienos tautos istorijoje skaitome apie jos garsius didvyrius. Apie juos sukurta dainos, kurios tebėra gyvos daugelio lūpose. Apie juos net legendas nežinomi dainiai sukūrė, kuriose aprašyti jų žygdarbiai, jų kilnus būdas, riteriška dvasia. Kartais tie žygdarbiai jau fantastišku pasakos rūbu apvilkti, bet vienas dalykas, atrodo, pasilieka tikras ir teisingas, būtent, jų meilė savo tėvynei ir savo žmogui. Jiems abiems nuo priešų apginti jokia kova nebuvo per baisi, jokia kančia nebuvo per didelė, jokia aucho nebuvo neįmanoma.

Žydų tauta iki šios dienos mini Judą Makabiejų, kuris gynė savo žmones nuo skaitlingų priešų. Kai jis žuvo nelygioje kovoje, jo raudėjo senas ir jaunas. Graikai su pasididžiavimu mini Spartos karalių Leonidą, kuris su 300 vyrų sustabdė persų milžinišką armiją

Termopilų sąsiauryje. Nors jie žuvo su visais savo vyrais, bet graikų kariuomenė gavo kelias būtinas dienas pasirengti lemiamam mūšiui. Ispanų istorijoje randame garsųjį El Cid, kuris padėjo karaliui ir visai tautai nugalėti arabų invaziją ir tokiu būdu amžiams išgelbėti Ispanijos ateitį. Legendos sako, kad jis buvo kilniausias ir tyriausias iš visų riterių. Jis paaukavo savo šeimą ir savo gyvybę už tautos pergalę. Lietuviai mielai prisimena Pilėnų kunigaikštį Margi, kuris paaukavo savo gyvybę, kovodamas prieš kryžiuočius. Amerikos istorijoje, tarp daugelio didvyriškų asmenų, skaitome apie savanorius Alamo forte, kurie paaukavo savo gyvybę, sulaukydami skaitlingą kariuomenę, kuriai vadovavo generolas Santana, ir tokiu būdu duodami generolui Houston kelias brangias dienas pasirengti lemiamam mūšiui, kuris išgelbėjo Texas valstybės nepriklausomybę. Kai mes vartome pageltusius istorijos puslapius ir skaitome šių didvyriškų asmenų žygdarbius, mums nesuprantama, iš kur žmogui tokia drąsa, toks kilnumas, tokia dvasios stiprybė, toks begalinis pasiaukojimas, tokia ribų nepažįstanti meilė.

Cia mes susimąstome ir prisimename visagali dangaus ir žemės Viešpatį, iš kurio begalinės jėgos ir begalinio asmens išėjo visa tai, kas gera, gražu ir tiesu, kuris yra ne tik visagalis, visąžinas, visamatas, amžinas, teisingas, visame tobulas, nuostabus, nesuprantamas, bet kuris yra pati meilė: šventa, amžina, begalinė. Štai kur yra pagrindinis dieviškosios prigimties bruožas: meilė. Be jos Dievas yra visiškai nesuprantamas, visiškai neprieinamas, visiškai neįmanomas. Jei Dievas nėra meilė, žmogus nėra žmogus, gyvenimas — tik sapnas, o žemė — žiauri pasaka. Bet kadangi jis yra meilė, žmo-

gus žiūri į ateitį, kuri siekia amžinąjį gyvenimą, su šviesia ir niekada nesvyruojančia viltimi.

Nors Dievas yra begaliniai geras, gailestingas, visa suprantas, atjaučias, nors Jis visiems gero linki ir visus laimina, nors iš Jo tveriančios prigimties išplaukia bet koks gėris, tiesa ir grožis, nors pagrindinis Jo giliausios esmės bruožas yra visa atleidžianti ir kiekvieną priglaudžianti meilė, vis dėlto Dievas nėra meile apsvaigęs silpnuolis, gėriu persisotinęs senelis, kuris pataikauja žmogaus silpnybėms, kuris pro pirštus žiūri į pasaulyje ir žmoguje esantį blogį, kuris maža dėmesio kreipia į neteisybę, skriaudas, neturtingo žmogaus vargą. Ne. Kiekviena dieviškosios prigimties ypatybė yra tobula ir begalinė. Kaip Jo visagalybė ir gailestingumas yra begalinis ir tobulas, taip Jo meilė ir teisingumas. Nors Jis begaliniai išmintingas, visąžinas ir kantrus, bet Jis niekada nepritaria blogiui, nuodėmei, skriaudai. Jis atleidžia kiekvieną nuodėmę kiekvienam žmogui, bet Jis tuo nesako, kad nuodėmė yra geras dalykas. Jis pateisina kiekvieną žmogų, bet Jis griežtai ir neatšaukiamai pasmerkia blogį. Ir kiek Jis myli gėrį, tiek Jis nepakenčia blogio, nes blogis yra ne kas kita, kaip gėrio trūkumas, o nuodėmė yra ne kas kita, kaip gėrio griovimas, naikinimas. Tiek žmoguje, tiek pasaulyje.

Kartais ne vienas žmogus išsireiškia, girdi, jei Dievas toks geras, gailestingas, visa suprantas ir visa žinas, jei Jis pilnas meilės ir visagalio noro padėti kiekvienam žmogui laimėti pilną ir amžiną laimę, kaip Jis gali žmogų bausti už nuodėmes ir nusikaltimus, kaip Jo meilė ir tobulai gailestinga širdis gali pasmerkti žmogų, gali jį atmesti amžinu ir neatšaukiamu sprendimu?

Norėdami suprasti kai kuriuos dalykus, liečiančius Dievą ir Jo begalinę prigimtį, ieškokime bent tolimų panašumų savaime apčiuopiamame pasaulyje, patyrimuose ir pergyvenimuose, kurie mums gerai žinomi ir suprantami. Pavyzdžiui, prisimindami savo vaikystę ir labai jaunas dienas, prisimename taip pat ir visa tai, ką negero esame padarę. Tėvai mus baudė. Kartais ta bausmė buvo didelė, skaudė, sunkiai pamirštama. Prisiminę bausmę, prisiminkime ir tėvų meilę, nes jie mus mylėjo, kaip mokėjo. Ir gero mums labai linkėjo, ir laimės geidė. Dirbo, meldėsi, pinigų taupė, brangesnio rūbo, gardesnio kšnio išsižadėjo, kad vaikų ateiti būtų užtikrinta, kad durys būtų jiems atdaros į geresnį darbą, į mokslą, į pelningesnį amatą. O vis dėlto, pamatę savo vaikus bloga darant, į blogi linkstant, įspėjo, grąsino, baudė. Ir baudė ne juokais, nes tėvo diržas buvo kietas, o jo ranka muskulinga. Mat, meilė nėra silpnybė. Mylėti nereiškia vaikų silpnybės pataikauti. Gero linkėti nereiškia akis užmerkti blogiui, nededant rimtų ir tikrų pastangų jį sunaikinti, užgniaužti pačioje pradžioje, kol ugnis maža, kol žaizda neužsikrėtė, nepradėjo gesti ir pūliuoti.

Jungtinės Amerikos Valstybės yra laisva šalis, kuri kiekvienam piliečiui garantuoja pilną laisvę. Ir čia laisvė yra ne tik žodis ant popieriaus, ne tik greitas pažadas rinkimų metu, bet apčiuopiama, nuolat gyva ir nesikeičianti gyvenimo tikrovė. O vis dėlto, Amerikoje, nežiūrint didelės ir tikros laisvės, yra daug dalykų, kurių negalima daryti. Ne tik negalima. Už tai baudžiama. Ir kartais bausmė gali būti labai didelė, ir labai skaudė, ir neatšaukiama, pavyzdžiui, mirties bausmė. Nežiūrint laisvės, čia negalima kito

skriausti, kito mušti, kito šmeižti. Čia gali tikėti, gali netikėti, bet čia negali persekioti nei to, kuris tiki, nei to, kuris netiki. Čia negalima nei sukti, nei vogti. Čia negalima kreivai prisiekti, negalima priesaikos sulaužyti. Nors čia didelė laisvė, bet negalima važiuoti automobiliu per raudoną šviesą, negalima taip važiuoti, kad kito gyvybę į pavojų pastatytum. Nors čia tikra laisvė, bet negalima šiukšlių ant gatvės mesti, negalima kitam ant galvos pamazgų pilti. Už visus šituos dalykus, ir daugelį kitų, valdžia baus. Bausmės bus nelygios, pagal nusikaltimo dydį, bet jos bus paskirtos tam, kas nusikaltimo prieš įstatymą, nes įstatymas yra ne kas kita, kaip bendro ar privataus gėrio apsaugojimas. Draudžiama per raudoną šviesą važiuoti ne todėl, kad policininkui raudona šviesa nepatinka, bet tik dėl to, kad tai yra labai pavojinga. Žmogus gali ne tik pats sužeisti ar užsimušti, bet jis gali ir kitus sužeisti bei užmušti. Šiukšles ant gatvės mesti negalima ne todėl, kad toks miesto patvarkymas, bet pirmoje eilėje tik dėl to, kad visas miestas nepavirstų vienu dideliu šiukšlynu. Vogti negalima ne dėl to, kad žmogus mažai turi, ne dėl to, kad jis daugiau turėti nori, bet pirmoje eilėje dėl to, kad jis ima tai, kas kitam priklauso ir tokiu būdu kitą skriaudžia, ypatingai tada, kai jis vagia iš to, kas labai mažai turi, kai jis vargšui atima paskutinį sutauptą dolerį, paskutinę atsargą ligoje ir senatvėje.

Vadinasi, tiek tėvai, kurie myli savo vaikus, tiek valstybė, kuri turi rūpintis tiek atskiro, tiek visų krašto piliečių gerove, budi gėrio sargyboje ir baudžia tuos, kurie prieš tą gėrį kėsiasi. Baudžia pirmoje eilėje už tai, kad žmogus bloga daro ir, bloga darydamas, griaua gėrį, naikina tai, kas

kitiems laimę, sveikatą ir gerbūvį teikia. Tėvai yra susirūpinę savo vaikų ateitimi ir gerove, o valstybė — savo piliečių. Meilė ir gėris reikalauja, kad žmogus kovotų prieš blogį ir neteisybę.

Visi šitie palyginimai, kaip anksčiau sakėme, yra tik netobuli panašumai. Bet jie mums duoda šiokių tokių vaizdą, kad ir labai nepilną, kas Dievas yra, kokie yra Jo prigimtys esminiai bruožai. Deja, susikurti pilnesnį vaizdą mes vargiai įstengiame, nes neturime priemonių prisiartinti prie paties tiesos šaltinio, praverti paslapties šydą ir pasižiūrėti, kas yra kitoje šydo pusėje. Bet jeigu ir galėtume šydą praverti, vis tiek mažą ką suprastume. Kaip gi ribotas žmogus supras begalinį Dievą? Kaip gi silpnas supras visagali? Kaip mirtingas supras amžinąjį?

Labai dažnai matome ir girdime mažus vaikus, klausiančius įvairių dalykų, kurie jiems nežinomi. Tėvai bando aiškinti. Bando vienaip, bando kitaip. Renka paprasčiausius žodžius, aplinkui dairosi pavyzdžių, palyginių. Bet vaiko akys didelės, nustebusios ir netikros. Ir galų gale, po daugelio kasdienių pastangų, tėvas ar motina atsidadūsta ir sako: "Palauk, vaikeli, kai paaugsi didesnis, suprai".

Bandydami suprasti Dievą ir Jo begalinę prigimtį, mes pasijuntame maži vaikai. Ir čia prisimena dažnai girdėtas atsitikimas Šv. Augustino gyvenime. Vieną dieną jis vaikščiojo pajūriu, labai susimąstęs, visas proto ir dvasios jėgas įtempęs, bandydamas suprasti Šv. Trejybės paslaptį. Ir jam niekaip nesisekė. Pakėlęs akis, jis pamatė mažą vaiką, sėdintį smėlyje prie pat jūros, išsikarusį mažą duobelę ir šaukštu pilantį jūros vandenį į tą mažą duobelę. Paklaustas, ką jis daręs,

labai tvirtai atsakė: "Noriu supilti visą jūrą į šią duobelę."

Mes stovime prieš begalinę jūrą, kuri mus apstulbina savo dydžiu, savo jėga, savo paslaptimis. Esame vaikai. Jei kas mums prieš 30 — 40 metų būtų pasakęs, kad ateityje skraidys sprausminiai lėktuvai, kurie perkels žmogų iš Niujorko į Londoną per 6 valandas, bus televizija, žmogus skris aplink pasaulį per 92 minutes, skrisdamas 17,610 mylių greičiu į valandą, mes būtume jokių būdu netikėję. Bet šiandien tikime, nes matome ir suprantame. Neatmeskime to, ko nematome ir ko nesuprantame.

LAIKAS

KĘSTUTIS M. BUTKUS, O.F.M.

Be pertraukos, dieną ir naktį, nuo amžių auksinės aušros iki purpuro sutemų vilkstinės, perkrautos šypsniais ir ašarom, kalte ir malone, gėda ir garbe, laiko dykuma į amžinybę traukia žemyn...

S. Johnson savo "Žiemos Odeje" ragina: "Tad suprask, o suprask praeinančią valandą; tobulėk kiekvieną akimirką, kai ji lekia! Gyvenimas yra trumpa vasara, žmogus — gėlė; jis miršta — gaila! Kaip greitai jis miršta!" Ir šio gyvenimo, ir amžinybės šviesoje mes turime žvelgti į laiko esmę, kad paliktume pėdsakus ant jo smėlio ir savo atbaigtos asmenybės vertybėmis iškiltume virš jo, kur laikas nebepajėgs išdildyti mūsų vardo, nei dulkės — paslėpti karūnos.

Laikas šio gyvenimo šviesoje

Laikas teoriškai. Objektvyvus laikas yra kintamos būties trukmė. Jei tokia

būtis iš laiko nepereina į amžinybę, ji kinta, yra ir juda nebūties link. Be tokio kitimo, irimo ir judėjimo nebūtų nė laiko. Laikas yra ne kas kita, kaip nuolatinis iš priešasties pasekmės kilimas, kuri pati tampa kitos pasekmės priešastimi. Kadangi priešastis visada yra anksčiau už pasekmę ir atvirkščiai (pvz. tėvai yra savo vaikų priešastis), todėl laiko kryptis tegali būti iš praeities per dabartį į ateitį. Dabartis yra iš priešasties pasekmės arba iš veikėjo veiksmo kilimas. Su šv. Augustinu mes turime sutikti, kad tikrenybėje yra tik dabartis, nes praeityje ir ateityje jokios kintamos gyvos ar negyvos būties nėra ir tuo pačiu negali būti egzistuojančios realios praeities ir ateities, kurios abi egzistuoja tik mūsų vaizduotėje. Tiksliau būtų sakyti, kad yra trys laikai: nebeegzistuojančios būties dabartis, esančios būties dabartis ir būsimos būties dabartis. Yra jau praėję, ko daugiau nebėra; yra dabar, kas yra dabarties nedimensiniame taške tarp praeities ir ateities; yra būsimą, ko dar nėra, bet gali būti arba įvykti.

Subjektyvus laikas yra asmeninis išorinio ir vidinio laiko pergyvenimas.

Subjektyvus išorinio laiko pergyvenimas. Nežiūrint to, kad tikrenybėje yra tik kintančios būties dabartis, mūsų atmintis mus įgalina grįžti į *mūsų pačių* būties ir įvykių pergyventą praeitį, o vaizduotė mūsų protą gali nešti nuo dabarties į praeitį be pradžios ir į ateitį be galo, kad tokiaime laike mes galime sustatyti visus realius, galimus ir negalimus įvykius ir kalbėti apie dabartį, praeitį ir ateitį.

Subjektyvus vidinis laikas yra mūsų sielos gyvenimo proto idėjų trukmė. *Psichologinė dabartis* reiškia laiko tarpą, kuris tuoj pat užsiliko po laiko pergyvenimo. Pagal psichologinius

įrodymus ji trunka nuo 6 iki 12 sekundžių.

Objektyvų laiką praktiškai mes *matuojame* laikrodžiais ir pagal dangaus kūnų judėjimą visatos sistemoje. Kadangi mes neturime absoliučiai tikslaus intervalinio mato kaip vieno laiko matavimui, su kuriuo mes galėtume jį palyginti, neturime nė visiškai tikslaus objektyvaus laiko. Subjektyvus laikas, kaip pavieniams asmenims, taip ir tautoms, taip pat nėra absoliutus, bet jo ilgis priklauso nuo minties ir jausmo rūšies. Kaip ilgos tuščios sielos ir kūno skausmų valandos; kaip trumpos pilnos džiaugsmų ir malonumų!

Laikas praktiškai. Jei į laiką mes žvelgiame teoriškai, jis pasidaro be spalvos, bejausmis, negyvas. Bet jei mes jį imame taip, kaip jį pergyvename tikrovėje, jis prieš mūsų akis atsisloja lyg stebuklas, kad su W. Goethe mes turime sušukti: "Brangus drauge, pilka yra kiekviena teorija ir žalias auksinis gyvenimo medis" ("Faust", I, 4).

Įžvelgdami, kad nužydėjusią ir begendančią laikinosios gyvybės senąją kartą pakeičia daug gausesnė naujoji karta su savo žiedų, vaisių ir gimimų pertekliumi, mes turime sutikti su Francis Bacon, kad "laikas yra didžiausias atnaujintojas" ("Essays: Of Innovations"). O vis dėlto viską ryšą *laikas yra praeinančios medžiagos ir jau egzistuojančios gyvybės didžiausias priešas*, nes kiekviena kintanti būtis, besikeisdama, beirdama ir bejudėdama, eina nebūties link. Tol viešpataus viską naikinąs laikas, iki sunaikins visa, kas keičiasi, kas gali būti pakeista ir sunaikinta. Viską prarijęs, baigsis jis pats; liks nebesikeičiančioji amžinybė. Todėl drebėti turi praei-

nantis pasaulis prieš lėtą ir tylią laiką jėgą!

Thomas Carlyle savo pirmoje paskaitoje "Heroes and Hero-Worship" 1840 m. gegužės 5 d. Londone su dvasios pagavimu kalbėjo apie laiką: "Didi laikų paslaptis... neribotas, tylus, visada neramus tas laikas, riedas, skubas pirmyn, greitai, tyliai, tartum viską apimanti išsiliejusi jūra, kurioje mes ir visa visata plaukiame lyg egzaltacijos, lyg apsireiškimai, kurie *esame* ir *nebesame*; ir visada tai yra tikras stebuklas, dalykas, kuris mus daro nebyliais; išsireiškimui mes neturime žodžių". Nežiūrint Carlyle susižavėjimo laiku, jo gilios mintys yra kintančios būties vizija, nuolat keliaujančios ir grimstančios į mirtį ir nebūtį: *esame* ir *nebesame*.

O laike, neprimatomas vandenyno sriaute su savo metų bangomis, savo atoslūgiais ir potvyniais užliejās viso mirtingumo ribas, sergās nuo grobio ir vis dar rėkiaš daugiau, išmetās savo duženas ant nesvetingo savo kranto, klastingumo tyloje ir baisumo audroje, kas gali išdrįsti leisti į tavo begalinę jūrą!

Bejėgiškai mes esame nešami laikų srovės: kiekvieną dieną, kurią išgyvename, mirštame. Visą keičias laikas mus pakeičia sieloje požiūriu ir amžiumi. Bėgančios dienos vagia proto ugnį, raumenų ir sąnarių jėgą; tirpdo veido grožį, jame ardamos vagas. Laikas mums vagia minutes, valandas, dienas ir metus, iki pagaliau jis pavogs ir mus pačius. Kaip greitai skuba mūsų gyvenimo minutės: kiek reikia jų, kad užbaigtų valandą; kiek valandų sudaro dieną; kiek dienų užbaigia metus; kiek metų gali gyventi mirtingas žmogus... Laikas pasiima mūsų jaunystę, garbę, džiaugsmus ir visa, ką mes turime. Ir nieku daugiau

jis mums neatsilygina, kaip tik amžiumi ir dulkėmis. Po kelionių šiame pasaulyje jis mūsų buitį užbaigia drėgname, tamsiame ir tyliame kape.

"Visa turi lenktis prieš laiką jėgą: miesto malonumai, karaliaus garbė su pataikautojų dvaru, jo ministeriai, kurie pagarbiai stovi šalia, jo moterys su maloniais, lyg šviečias mėnulis, veidais, būriai jo prakilnios diduomenės, jo poetai ir rašytojai — visi laikų srove teka žemyn į nieką" (Bhartrihari, "Vairagya Sataka", c. 625). Visi daiktai palengva mūsų rankose virsta nieku ir praranda savo vertę nebeatšaukiamai. Kas gali begrąžinti iš fleitos išsiveržusią muziką, atnaujinti praeitų metų rožės akį veriančią spalvą ir jos malonų kvapą bei iškelti iš gelmių nugrimzdusius gyvenimo saulėlydžius?

"Pro mano kvapą, lyg liepsnojantį dagtį, turi praeiti žmogus ir jo stebuklai; išnykti ir sutirpti besikeičiančios imperijos, kurios įkuriamos, klesti ir smunka" (Scott, "The Antiquary", 11). Žvelk! Net žalvario paminklai pasiduoda laikų galybei, granito piramidės tampa griuvėsiais ir trūnyja uolos. Ir žmogus turi pasiduoti mirčiai, o į amžinybę neperkelti jo prakilniausi darbai — viską naikinančiam laikui. Ir pats sutvertasis pasaulis, kintanti visata, yra tik mažas įtarpas amžinybėje, kurio amžius yra tik akimirka prieš tą laiką, kuris tęsėsi prieš jį ir tęsis po jo.

Taigi, mūsų gyvenimo tvarkymas šio laikų šviesoje vien pagal kintamuosius visatos dėsnius yra visiškas pralaimėjimas, nes jų kryptis yra į mirtį ir nebūtį.

Laikas amžinybės šviesoje

Kiek laikas savo viską keičiančia ir naikinančia galia yra siaubus pasaulio šviesoje, tiek jis yra begaliniai

brangus amžinybės šviesoje, nes *dėl kitimo galimybės tik laike galima siekti tobulybės*. Amžinybėje tobulėti nebegalima, nes *amžinybė yra nekintamos būties trukmė*. Pagal šv. Tomą Akvinietį "kiekvienas yra tobulas tiek, kiek jis pasiekia sau atitinkamą tikslą; ir tai yra galutinė tobulybė" ("Summa Theologica", II-II, 184, 1).

Kad tikslą pasiektume, mes turime jį pažinti; pažinę, pamilti su viltimi jį pasiekti; pamilę, su juo susivienyti. Žmogaus, tos sudvasintos dulkės, galutinis tikslas yra Dievas, sutvėręs žmogų pagal savo panašumą. Jis yra jo tikrovė. Tikėjimu mes Dievą pažįstame, viltimi Jį pamylame, meile susivienijame su Tuo, kuris pats yra Amžinoji Meilė. Šio gyvenimo tikslas yra, tobulėjant savo būtimi, priartėti ir susijungti su Dievu. Prie to galutinio Tikslas mes turime keliauti laike *meilės keliu, išgrįstu dorybėmis*.

"Krikščioniškos dorybės yra kojos ir sparnai, kuriais siela juda galutinio Tikslas linkme", sako arkivyskupas Ullathorn ("Humility and Patience"). Šiame pasaulyje viską turime matuoti ateities, ne dabarties matu bei laikyti vertingiausią tai, kas daugiausia gali pasitarnauti amžinojo gyvenimo malonei. Mūsų gyvenimas turėtų būti matuojamas ne tiek metais, dienomis ir valandomis laikrodžio skaitmenyse, kiek kilniomis nemariomis mintimis, nemirtingais darbais ir širdies suplakimu Dievui ir artimui, laiką pagrobiant amžinybei. Amžinosios šviesos vertybių perspektyvoje bevertės yra visos laiko dovanos, jei labdarybės darbais mes jų nepaverčiame į artimo meilę, o artimo meilės į Dievo meilę. Dievą mylėdami, tampame panašūs į Jį, nes "meilė sulygina besimylinčius" (šv. Pranciškus Salezietis, "De caritate Dei", 5, 5).

Tad amžinybės šviesoje mes turime rinktis, ką mylėti ir ko neapkęsti, ką daryti ir ko vengti. "Atsimink, kad turi tik vieną sielą; kad gyveni tik kartą, ir tas gyvenimas yra trumpas ir savitas tau; kad yra tik viena amžina palaima; ir tu paniekinsi daug dalykų", sako šv. Teresė "Maksimose".

Danguje yra mūsų buveinė, o pasaulyje tik mūsų užėja. Toje užėjoje laikas yra modernusis šeiminkas, kuris švelniai spaudžia besiskiriančio dešinę ir išskėstom rankom, tartum lėkdamas, apkabina įeinantį, mielai jam šypsodamasis. Kaip laikinosios visatos viešpats savo nepaprastame dosnume mūsų gyvenimo dabarties akimirkoje jis leidžia mums naudotis visais jo turtais, kaip norime ir kiek tik pajėgiame. Bet visa, ko neperkeliam į

amžinybę, jis atsiima iš mūsų gyvenimo gale. Amžinybės siekianti siela praeinančias akimirkas pergyvena tik tam, kad per jas patektų iš laiko mirtingumo į amžiną gyvenimą. Žvelgiant iš amžinybės taško, to gyvenimas turtingiausias ir ilgiausias, kuris galvoja nemariausiai, myli kilniausiai ir elgiasi geriausiai. Kiekvieno gyvenimas pakankamai ilgas, jei jo užtenka tobulybės pasiekimui.

Tobulybė yra Meilė. Iš visų dorybių žemėje *tik meilė yra nemari* gėlė, kuri, pragyvenusi pasaulį, nenustos žydėti amžinybėje. „Dabar pasilieka tik trys dalykai: tikėjimas, viltis, meilė; tačiau didžiausias tarp jų yra meilė“ (1 Kor. 13, 13). Ji yra priemonė ir kartu tikslas, vienas ir vienintelis kelias, kuriuo mes galime iškilti virš viską ryjančio laiko į nemirtingą tobulybę, kuri tikrumoje yra pats Dievas, Amžinoji Meilė. Meilė yra sielos kryptis Dievo link, kad Juo galėtume džiaugtis dėl Jo paties, o savimi, artimu ir tvariniais — dėl Dievo.

Šv. Kotryna iš Sienos savo laiške Ristorui Congiani rašo: „Tai yra meilės prigimtis mylėti, kai jaučiasi mylima, ir mylėti visus daiktus, kuriuos myli mylimasis. Kai siela palaipsniui pažino Kūrėjo meilę jai, ji myli Jį; ir mylėdamas Jį, myli visus daiktus, kuriuos tik myli Dievas“. Dievuje mes turime mylėti visus tvarinius, nes Aukščiausiasis viską sutvėrė iš meilės.

Tačiau iš visų tvarinių labiausiai turime mylėti žmogų. Jame mes mylime patį Dievą, nes jis yra Jo numylėtas atspindys, Dievo gyvoji šventovė, Kristaus mistinio Kūno sąnarys. Meilė artimui turi išsilieti darbais įkūnytu palankumu, kad besimylinčios širdys taptų dvasinių ir medžiaginių turtų bendrininkės. Kas turi talentą, težiūri, kad jo nepaslėptų. Kas turi turtų, te-

siskubina prie pasigailėjimo ir dosnumo. „Tavo duonos perteklius priklausos alkstančiam; tavo spintoje esąs apsiaustas priklausos nuogam; auksas, kurį paslėpei žemėje, yra vargšo nuosavybė“, perspėja šv. Bazilijus (c. 330-379). Kas turi mokslą ir gabumą, tėsidalina su artimu, kad abu iš to turėtų naudos.

Artimui gera mes turime daryti *dabar*, nes gyvename ne praeityje ar ateityje, bet tik dabartyje. „Prarasdami dabarties laiką, mes prarandame visą laiką“, sako W. G. Benham („Proverbs“, p. 746). Laikas lekia, mirtis verčia, laidotuvių varpai gaudžia, dangus kviečia, pragaras grasi. „Night II, 1, 290). Jei mylime gyvenimą ir amžinas vertybes, turime labai vertinti laiką, kurį praėjusį, nebegalėdami atšaukti, turime stengtis išpirkti.

Tik dabartyje mes galime dirbti, melstis ir kurti. Tas *dabar* yra malonės metas, išganymo diena (palyg. 2 Kor. 6, 2). Ant laiko skubių staklių mes turime kurti savo amžinojo gyvenimo likimą (palyg. Goethe, „Faust“, I, 1, e. 156). Kai laikas bus išrikiavęs pasaulį pralaimėjimo garbei ir Dievas uždaręs prievartingą neteisybę už pragarą durų amžinai gėdai, ugniai bei dantų griežimui, o triumfuojančią tiesą bei meilę įtvirtinęs anapus rytmečio žvaigždžių savo amžinos garbės ir neribotos laimės karalystėje su Juo, gera daryti nebegalėsime.

Dievą mes turime mylėti dėl Jo paties. Tik Jis gali patenkinti mūsų širdis. Būdamas aukščiausias, begalinis ir amžinas Gėris bei kiekvieno gėrio Šaltinis, Jis yra mūsų sielos dangus, todėl su šv. Augustinu turime tarti: „Viešpatie, Tu sutvėrei mus sau, ir nerami mūsų širdis, iki neatsilsės Tavyje“ („Confessiones“, I, 1).

VENTASIS RAŠTAS sako, kad mūsų pirmieji tėvai, nusikaltę Dievui, tuojau pajuto gėdos jausmą, kitaip tariant, pasijuto kalti. Istorija mums nepasako, ką Adomas su Ieva tuo reikalu tarpusavy kalbėjo. Tik logiško galvavimo keliu galime suprasti, kad šis reikalas jūdvių tarpe lengvai negalėjo praeiti. Išvyti iš Rojaus, netekę gero ir patogaus gyvenimo, buvo išstatyti visokiems pavojams, vargams ir net kūno mirčiai. Kas svarbiausia, jie neteko tų neapsakomai didingų malonių, kurias Dievas ypatingai gausiai suteikė pirmiems žmonėms. Netenka abejoti, kad jie sunkiai tatai išgyveno ir negalėjo apie tai nekalbėti.

Kaltės atsiradimas buvo didžiausia žmogaus nelaimė ir kančia. Pasijutę nelaimingi, Adomas ir Ieva be abejo stengėsi suprasti savo nelaimių ir kančių priežastį. Gal būt, Adomas priekaištavo Ievai, kam ji, nuskynusi uždraustą vaisių, ne tik pati valgė, bet ir jam davė. Tenka prileisti, kad Ieva jam aiškino, jog čia ne jos kaltė, bet Adomo, kuris nerūpestingai kuriam laikui ją vieną palikęs ir tuo davęs progos žalčiui ją sugundyti. Gal pagaliau jie abu priėjo išvados, kad ne tiek jie patys kalti, kaip tasai žaltys, kuris juos į tokias nelaimes ir vargus įvėlė. O pastarasis gal vertė kaltę Sutvėrėjui, kuris pastatė jį į tokią išimtinai galtingą padėtį, kad jis susigundė ir išdrįso pasakyti savo Viešpačiui: "Netarnausiu!" Galima taip pat prileisti, kad,

kančios naštos slėgiami, Adomas ir Ieva stengėsi savo pačių kaltę pateisinti arba bent surasti jų kaltę lengvinančių aplinkybių, pakaltinant Dievą tuo, kad Jis galėjo jų prie to neprileisti. Ir šiandien pasitaiko žmonių, kurie priekaištauja Dievui, kad Jis galėjo neleisti pasaulyje blogio. Žinoma, tokie priekaištai yra didžiausia nesąmonė ir didelis Dievo įžeidimas.

Yra pasakyta, kad Dievas sukūrė žmogų panašų į save. Kuo tad žmogus yra panašus į Dievą? Dievas savo svarbiausiems kūriniais, angelams ir žmonėms, iš savo begalinės meilės išteklį suteikė savo, kaip individo, kaip asmens, pajautimą. Davė jiems galią kurti, o taip pat laisvą valią. Pats pirmasis nusidėjėlis Liucipierius buvo vyriausias ir galingiausias angelas. Po angelų, aukščiausias ir tobuliausias kūrinys buvo žmogus, žemės valdovas. Bet tiek Liucipierius, tiek žmogus savo "aš esu" (ego sum) pajautimą pavertė savimeile, egoizmu, kuris pagimdė troškimą, kad jų Sutvėrėjas, kuriam jie turėtų tarnauti, *jiems tarnautų*. O jei tatai neįmanoma, tai bent būtų Jam lygūs. Iš to kilo puikybė, kuri yra viena didžiausių žmogaus nuodėmių, kuri paprastai iššaukia eilę kitų nuodėmių. Kaip kontrastas tam, Kristaus žodžiais, tarnas nėra didesnis už savo Viešpatį. Jis negali būti nė lygus. Jis tegali būti tik mažesnis. Kūrinio pareiga savo Sutvėrėjui ištikimai tarnauti ir tik tuo keliu laimėti sau visas malones, kurių Viešpats jam nesigailėda-

mas gausiai teikia. Žmogaus užduotis tokia ir buvo ir dabar tebėra tokia pat. Netarnauti Viešpačiui reiškia blogi, tarnauti Jam reiškia neišpasakytą, didingą gerį.

Žmogus, turėdamas laisvą valią, pasirinko blogi, kuris iššaukė reakcijos grandinę, pamažu virsdamas žmogaus įpročiu, arba antrąja prigimtimi. Antrąja todėl, kad pirmoji arba tikroji pagrindinė žmogaus prigimtis vis dėlto buvo ir tebėra gera. Toji žmogaus dviguba būseną išliko iki šių dienų. Žmoguje ir net visoje žmonijoje ir šiandien tebevyksta grumtynės tarp abiejų prigimčių, tarp gėrio ir blogio. Kartais atrodo, kad štai blogis ims ir pavers visą žmoniją. Tokios mintys paskirus asmenis priveda kartais prie visiškos desperacijos ir nevilties bei neologiškų, dažnai nusikalstamų, ar šiaip jau nepateisinamų veiksmų. Labiau protaujantys žmonės, savo gerosios prigimties skatinami, ieškojo ir tebeieško žmonijai išeities iš jos tragiškos būklės. Kiti surasdavo tikrojo kelio kryptį ir ją nurodydavo žmonėms. Tai daugiau buvo Dievo įkvėpti žmonės, šventieji. Kartais ir paprasti mirtingieji ieško išeities iš esamos blogos būklės. Tos išeities ieško tautų vadovai, atskiri visuomenės ar organizacijų veikėjai ar net paskiri filosofai. Jie kartais atranda daugelį sveikų ir tikrai naudingų dalykų. Suranda sau pagelbininkų ir pasekėjų, kurie nuveikia gana didelius darbus.

Dar apie 600 metų prieš Kristų pranašas Ezekielius mokė žydus Babilono vergijoje, kad nėra bendros visiems nuodėmės, kad tėra tik individų, t. y. paskirų asmenų, dažnai skirtingos nuodėmės. Bet bausmė galinti būti ir bendra visiems, nes individualinės nuodėmės buvo tiek toli nuėjusios, kad, begaliniai užrūstinus Dievą, dalis

žydų tautos atsidūrė Babilono vergijoje, kurioje, greta tikrai kaltų, kentėjo ir visai nekalti asmenys, pvz. vaikai. Kad atgautų laisvę, Ezekielius mokė vergijoje esančią bendruomenę grįžti prie Dievo, nes kito kelio ištrūkti iš vergijos nėra. Čia matome ryškų pavyzdį, kokias baisias pasekmes visai tautai ar bendruomenei gali užtraukti atskirų asmenų gausios individualinės nuodėmės. Iš to seka nepaprastai didelė individo atsakomybė prieš Dievą, šeimą, bendruomenę, tautą, žmoniją ir net patį save. Tačiau ar dažnas individas tokią atsakomybę jaučia?

Žmogus daugiausia rūpinasi savim, savo šeima. Paprastai jis turi daug meilės ir savo tautai. Bet tiek atskiras asmuo, jausdamas savo kaltę, tiek visa tauta, kartais net nesąmoningai, ieško artimesnio ryšio su Dievu, nes ir Dievas ieško žmogaus. Argi nėra to geriausias pavyzdys, kad raudonojo Babilono vergijoje atsidūrusioji mūsų tautos didesnė dalis per pastarąsias Velykas taip užplūdo bažnyčias, kad ir sutilpti negalėjo, nors ten religija ir yra persekiojama. Iš to seka, kad mūsų tautoje ir jos atskiruose individuose kaltės teisingas pajautimas yra realus ir ieškojimas būdų atsipalaidoti nuo kaltės komplekso eina teisingu keliu.

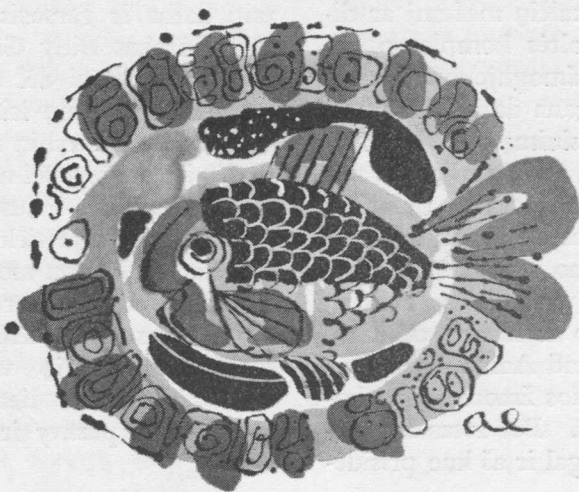
Mes, atsidūrę toli nuo šventos mūsų tėvų žemės, apsigyvenome laisvuose vakaruose, kur religija nėra persekiojama. Absoliutė mūsų dauguma nuširdžiai myli savo tautą, ilgisi tėvų žemės ir siekia jai laisvės. Deja, iš likimo patirties daug kas mūsų nieko naujo neišmoko, ir mūsų bažnyčios čia dar "nelūžta" nuo lankytojų skaičiaus.

Daug kas piktinasi mūsų tautos ir visos žmonijos priešų užsispyrusiu kietiškiškumu. Visi sielojamės, kad pozityviųjų žmonijos jėgų pastangos ir

mūsų veiksmų žygiai neduoda trokštamų išdavų. Ir čia kaip tik mūsų ir kitų šių laikų tautų likimas ir jo priežastys labai panašūs į senųjų laikų žydų tautos likimą. Pastariesiems buvo apreiškta tikrasis Dievas ir Jo įstatymai. Kol jų laikytasi, tauta buvo laisva ir gyvenimas klestėtoje klestėjo. Bet, žydams pamažu užsikrečiant svetimų tautų blogais papročiais ir stabmeldybe, ilgainiui išsekdamo Dievo kantrybė ir Jis žydų tautą bausdavo. Egiptas, Asirija, Babilonas, Persija, Romėnų imperija ir kt. valstybės pavergdavo Izraelį ir nepaprastai žiauriai nuniokodavo tautą ir jos gyvenamą kraštą. Panašus likimas šiais laikais nusiaubė daugelį tautų. Ir mūsų tauta išgyvena žiauriausias kančias. Tas kančias turi pakelti ir visai nekalti mūsų broliai ir sesės bei vaikai. Jie tikrai nusipelnė kankinių vardo, nes kenčia ne dėl savo kaltės. Čia kaip ir prieš daugelį šimtmečių ir tūkstančių metų vyksta nekalčiųjų kančios auka už kaltųjų individualines nuodėmes, kitaip tariant — *kaltųjų atpirkimo misterija*. Tos misterijos apogėjus buvo Kristaus kančia ir mirtis Golgotos kalne, norint atpirkti per daug Dievui nusikaltusius žmones.

Jei šiandien į mūsų susirinkimus ateitų pranašas Ezekielis, jis mums kalbėtų tą patį, ką jis kalbėjo prieš pustrėčio tūkstančio metų Babilono vergijoje esantiems žydams. Jis sakytų, kad dalis mūsų tautos pateko vergijon, o ir likusieji yra dideliame pavojuje patekti ton pačion vergijon todėl, kad kiekvienas savyje nešiojamės mažesnę ar didesnę kaltę Dievui, artimui, šeimai, savo tautai, vaikai tėvams, tėvai vaikams ir net sau patiems. Ezekielis mokytų mus, kad jei norime pasiekti taip karštai trokštamą laisvę, taiką ir gerbūvį, kiekvienas turime pradėti nuo savęs, turime grįžti prie Dievo, pasukti savo gyvenimą pagal Jo įstatymus, sugrįžti prie maldos ir atgailos. Bet ar nepanašiai kalbėjo ir Marija Fatimoje? Mūsų Bažnyčia tą patį moko mus kasdien. Bet kaip mes į tai reaguojame?

Dalis mūsų tautiečių, laikančių save geriausiais patriotais, susikūrė sau gyvenimą, visiškai nesiderinantį su Dievo įstatymais. Kiti bando spaudoje pagarbinti taip mažai žinomą pagonybės laikotarpį mūsų tautoje. Dar kiti įsidrąsina kaltinti krikščionybę, kuri neva nustumdžiusi lietuvių tautą. Kai kurie pavėluotai persimetė į jų pačių

menkai besuprantamą liberalizmą, kuris kitose tautose beveik prieš šimtą metų atgyveno savo dienas. Liberalizму siekiama kažkokios fantastiškos laisvės, bet tikrumoje — laisvės nuo Dievo. Geriausiu atveju skelbiamas Dievui neutralumas. Užmiršimas visiškai, kad žmogus negali būti laisvas nei nuo Dievo, nei nuo Jo įstatymų vykdymo, nuo kurių jokie liberalistiniai išvedžiojimai negali žmogaus atpalaiduoti. Nes juk žmogų sutvėrė Dievas ir net labiausiai nuo Jo nutolusio žmogaus sielos gelmėse Jis buvo, yra ir bus. Neutralumo Dievui taip pat negali būti, nes ir labiausiai kaltą žmogų Jis nuolatos myli savo neišmatuojama dieviškąja meile tiek, kad teikia žmogui tokių gėrybių, kurių jis gal ir nėra vertas. Tad kiek žmogus stengtųsi nusigręžti nuo Dievo, kiek jis stengtųsi Jį paneigti, veltui visos jo pastangos, nes dieviškumas glūdi pačioje mūsų sielos gelmėje, todėl atsipalaidavimas nuo Dievo ir Jo įstatymų yra visiškai neįmanomas dalykas.

Šioje problemoje negali būti jokie "mes" (geresnieji) ir jokie "jie" (blogesnieji). Čia tiksliai esame *mes visi*, išskyrus nekaltus vaikus. Nes mes visi savyje nešiojamės vienokią ar kitokią kaltę ar net visą kalčių mažesnę ar didesnę sandėlį. Kaltės kompleksas pajautimas iššaukia žmoguje įvairias reakcijas. Jų tarpe gana dažnai kitų kaltinimą ir savęs teisinimą. Visi nekenčiame komunizmo, visi jo bijomės, nes daug kas mūsų savo kailiu tą baisią žmonijos rykštę patyrė. Daug kas kaltina dėl komunizmo atsiradimo žydus. Nemaža žmonių kaltina vakariečių nevykusią užsienio ir karinę politiką. Kiti vėl svajoja, kad Amerikos atominės bombos išvaduos žmoniją nuo komunizmo pabaisos. Bet retas kas paklausia savęs: "O gal ir aš kuo prisidė-

jau prie komunizmo voties augimo, gal savo kaltėmis jam pagelbėjau?" Retas kuris pagalvoja, kad komunizmas, gal būt, ir yra toji Dievo bausmės rykštė, kuria Jis baudžia nusikaltusius žmones.

Deja, dauguma mūsų tuo nesirūpina, bet dairosi, kad tik greičiau Amerika pasigamtintų tobulesnius atominius ginklus, kad tik plačiau pasklistų gen. Walker, Birch Society, Gerald Smith, ar kitų panašių asmenų bei organizacijų kovos prieš komunizmą samprata. Tiesa, tų vyrų žodžiai dažnai turi savyje daug karčios tiesos, to negalime paneigti. Bet tarp kitko pasižiūrėkime, ką sako vienas žymesniųjų Amerikos nacionalistų vadų Gerald L. K. Smith. Jis nekenčia komunizmo, kaip ir mes visi. Jis gal daugiau negu kiti kaltina žydus dėl komunizmo tvano atsiradimo, nors ir sveikina kiekvieną padorų žydą, kuris įsijungia į kovą prieš komunizmą. Ir štai jis savo š. m. gegužės m. leidinyje "The Cross and Flag" šaukte šaukia: "No substitute for Christ" (Nėra pakaitalo Kristui). Ir jis ragina eiti išpažinties, daryti atgailą, gailestingumo darbus, bei savo kambarėly užsidarius šauktis maldoje Kristaus pagalbos. Neką kitaip kalba ir garsusis protestantų pamokslininkas Billy Graham. Jis aiškina, kad Vakarai dėl savo korupcijos, pasileidimo, šeimų irimo, žmogžudysčių ir kitų nedorybių nesulaikomai nuriedės į bedugnę, jei neatsinaujins dvasiniai. Popiežius Pijus XII kartą pasakė, kad "žmonija tiek pritvinkusi blogio, kad kiekvienu momentu gali įvykti sproginimas". Dabartinis mūsų šventasis tėvas Jonas XXIII dramatiškai šaukia krikščioniją vienybėn. Ar ne laikas ir mums, lietuviams, skubėti vienybėn tarpusavy ir siekti taikos su Dievu?

PASKUTINIAISIAIS trejais metais (1959 - 1962) Mončys iškilo kaip vienas iš nedaugelio autentiškų platesnių talentų šių laikų skulptūroje. Nebūdamas nei vaizdinis, nei "objet trouvé" estetikos skulptorius, jis realizuoja grynai plastinius skulptūros galimus. O tai šiandieniniame skulptūros pasaulyje yra retenybė, nepalyginama nei Cesario dažnai vaizdinė sąvoka, nei dadaistiniams Tinguely ir kitų darbams, nei ekspresionistiniams ir kai kada literariškiems motyvams sekančiųjų Giocometti įkurtą, o Richier tęstą tradiciją.

Visai skirtingai Mončys, kaip menininkas, kuria savo daug grynesnį, griežtesnį pasaulį, kuris, gal būt, iš pradžių yra sunkiau prieinamas, bet vėliau teikiąs daugiau pasitenkinimo. Tai grynų kūrybos pasaulis, kuriame santykiuojančios medžiagos įgauna simultaniškos muzikos savybes. Kaip toks, Mončys yra Brancusi (ypatingai kaip medžio skulptoriaus) ir kubistų dvasinis palikuonis. Jis studijavo kartu su skulptorium Zadkine, kuris, nors pats nekubistas, laikėsi jų daugelio idėjų. Ir vis dėlto Mončys, palyginus su Arp, Cauvin, Gilioli bei kitais, kurie paveldėjo ir tebetęsia šią formalinę grynumo idėją skulptūroje, turi tiek talento, kad sukuria visai nuosavą stilių. Jis labiausiai stengiasi organizuoti apimtis į sintezes, sudėtingesnes negu randama šių laikų skulptūroje. Tuo pačiu metu jis ieško didžiausio sąveiksmio tarp erdvės ir masių, suderinato su stipria akivaizdine kokybe kūrinio visumoje.

Šios skulptūros ekvivalentu galėtų būti kompleksas atvertų kristalų, su-

lietų ne matematiškai bet intuityviniai, ir taip erdvėje išdėstytų, kad sukuria apčiuopiamą plastinę fugą. Ta prasme Mončys yra vienas nedaugelio tikrų kubistų idealo sekėjų; tačiau jis kubistus pralengia. Jo darbai neturi tikrų pavadinimų: jie yra nuo mūsų pojūčių patirties pasaulio nepriklausomos tikrovės, architektūros, konkretumai. Jie patys yra nauji išgyvenimai mūsų žmogiškiems pojūčiams. Šio tikslo (kuris skiriasi nuo kubistų mene visada esančio rezidencinio nurodymo išoriniam pasauliui) jis siekia kartu su daugeliu šių laikų skulptorių. Tačiau išsiskirianti Mončio vertė — tai jo struktūrų kokybė. Kaip tik šiuo pagrindu yra vertinama skulptūra, ypač neobjektyvi skulptūra. Čia gi Mončys kaip tik pasižymi. Dėl šios struktūros aukštos kokybės jo kūriniuose jaučiamas monumentaliskumas, kuris pastebimas net jo mažiausiuose darbuose, pvz. jo kūrinyje nr. 8, kurio aukštis tesiekia 10 cm.

Pasvarstykime dabar šiame žurnale pateiktus kūrinius. Figūra nr. 1, pabaigta 1959 m., yra labai svarbi tuo, kad su ja Mončys nusigręžė nuo visų savo ankstyvesnių ekspresionistinių ir

Šio straipsnio autorius gimė Philadelphijoje, Penssylvanijoje. Baigė literatūros studijas Princetono universitete bei meno istoriją Harvardo universitete. Dabar gyvena Paryžiuje, kur ruošia didesnę studiją apie dvidešimtojo amžiaus skulptūros pagrindus. Be to, atidžiai seka šių dienų meną Europoje ir Amerikoje.

retkarčiais religinių polinkių. Dabar jis tampa grynas skulptorius ir tuo parodo savo sugebėjimą sukurti plastinę tikrovę, kuri yra griežta, bet ir tuo pačiu jusliniai ir intelektualiniai patenkinanti. Jo techniškas apvaldymas bei medžiagos pažinimas yra puikus, bet dar svaresnis yra jo sėkmingas apimčių bei erdvės sistemų sujungimas. Šiame ir kituose Mončio kūriniuose erdvė nėra neutrali: ji tampa apimtis arba savarankiška "negatyvi" masė; kaipo tokia ji yra stebėtojo tuo pat bent intuityviniai supраста; galutinis efektas yra visiškai akivaizdus. Šiame darbe Mončys paskelbia savo ateities kryptį ir apreiškia esmėje savo meniškuosius siekius. Figūra nr. 2 (baigta 1960) yra mažas, maždaug 35 cm. aukščio, alabastro kūrinys. Dvi dalys yra pakeltos taip, kad gali būti sukamos ant vertikalinės ašies. Apimtės artikuliacija abiejose pusėse yra tokio grynumo ir matomo paprastumo, kad šio plastinio kaleidoskopo didelį komplikuotumą galima suprasti, vien tik pergyvenus vykusių vaizdinių taškų beribes galimybes.

Drožinėdamas medį, kaip laisviau apvaldomą medžiagą, Mončys yra drąsesnis pilnumos ir tuštumos kompozicijose (žr. nr. 3; 1960). Sėkmingai išnaudodamas dekoratyvines grūdų savybes, virš forminių bei dekoratyvinių interesų jis sukuria totemišką figūrą. Betgi jo savotiškai iliuzorinė savybė negali būti atskirta nuo įvairių apimčių forminių susikirtimų, staigių kampų, bukų projekcijų, staccato angų, arba visumos padalinimų į palaipsniui mažėjančius trečdalius; visom tom priemonėm yra sukuriamas neraminančių abstrakčių įtampų serija.

Šio menininko kūryboje pastebima plati siekių skalė, įvairumas bei skir-

tingumas. Svarbiausia, kaip mes jau dalinai pastebėjome, jis savivališkai neužmeta idėjos parinktai medžiagai, bet išvysto formą pagal tam tikslui pasirinktos medžiagos fizinę prigimtį. Dėl to jo stilius randa įvairią išraišką pagal medžiagą, bet nėra visiškai medžiagos apvaldomas. Tai nėra paprastas formų vienpusis žodynas, bet verčiau fundamentalinis priėjimas prie formų sistemos organizavimo. Tokiu būdu bronzoje (žr. nr. 4; 1960) aiškiai pajuntame metalinę kompozicijos savybę staigiai besikaitaliojančiuose bei susikertančiuose ritmuose, smailių gumbų, panašių į grybus, staigiuose išsikėlimuose, ilguose dygliuotuose dryžiuose, besitęsiančiuose tarp išsiptusių masių.

Be to, būdas, kuriuo ši skulptūra bandomai apima erdvę vidiniame narve, kalba apie charakteringą savybę kelių didelių bei svarbių medinių skulptūrų, padarytų 1961 - 1962 metais. Nr. 5 ir 6 (1961) apimtys apgaubia, bet kartu ir parodo vidinę erdvę. Vertikalinės masės yra įpiautos, švelniai nubuktos ir akcentuotos pakaitom su dryžiais. Įpiovos ir kitos angos sminga iki centrinės erdvės, tapdamos kontrastiniais rėmais prieš jas esančioms mažoms artikuliuotoms formoms visos skulptūros masėje. Tokiu būdu mes turime santykių kompleksą tarp erdvės ir apimtės, tarp masės ir masės, tarp silueto ir silueto; gi kiekviena santykio arba organizuojančio principo rūšis veikia tarpusavyje.

Kai kurie Henry Moore kūriniai priartėja prie šios rūšies vidinės - išorinės skulptūros, bet Mončiui čia geriau pasiseka susintetinti formalinių elementų platesnę skalę, tuo būdu pasiekiant savitą vienkartinį, sudėtingai patenkinantį muzikalumą.

Pagaliau pažvelkime į paskutines

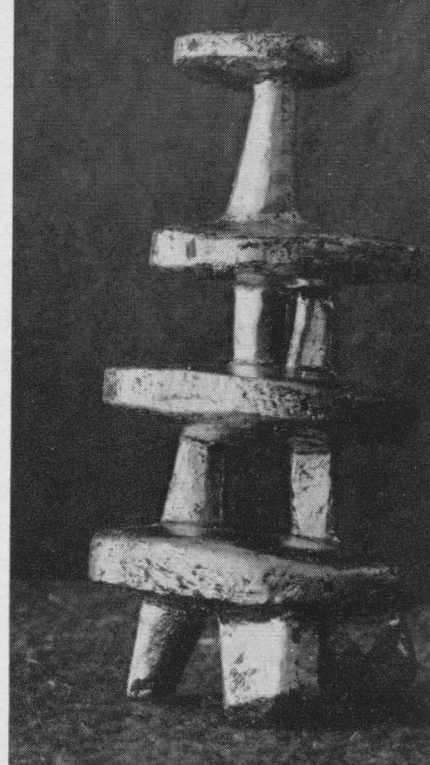
SKULPTORIUS ANTANAS MONČYS GIMĖ 1921 M. KRETINGOS APSKRITYJE. BAIGĖS KRETINGOS GIMNAZIJĄ, STUDIJAVO ARCHITEKTŪRĄ VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETE. PASITRAUKĖ Į VOKIETIJĄ, 1950 M. BAIGĖ FREIBURGO MENO MOKYKLĄ IR IŠVYKO GILINTI STUDIJŲ Į PARYŽIŲ, KUR MOKĖSI PAS SKULPTORIŲ O. ZADKINE. PASTOVIAI ĮSIKŪRĖ PRANCŪZIJOJE IR UŽSIIMA SKULPTŪRA. YRA SUKŪRĖS EILĘ MONUMENTALIOSIOS SKULPTŪROS DARBŲ, ATKREIPUSIŲ PRANCŪZŲ MENO KRITIKŲ DĖMESĮ. MONČIO KŪRYBA PASIŽYMI ORIGINALIA, SAVO STILIUMI LIAUDIES PRIMITYVIAM MENUI GIMININGA IR EKSPRESYVIA FORMA.

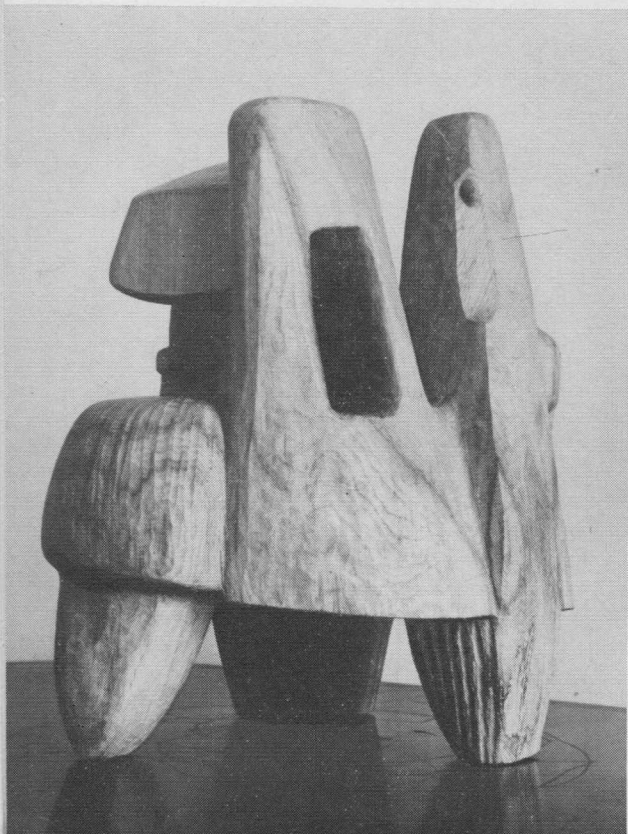
nr. 1

nr. 7

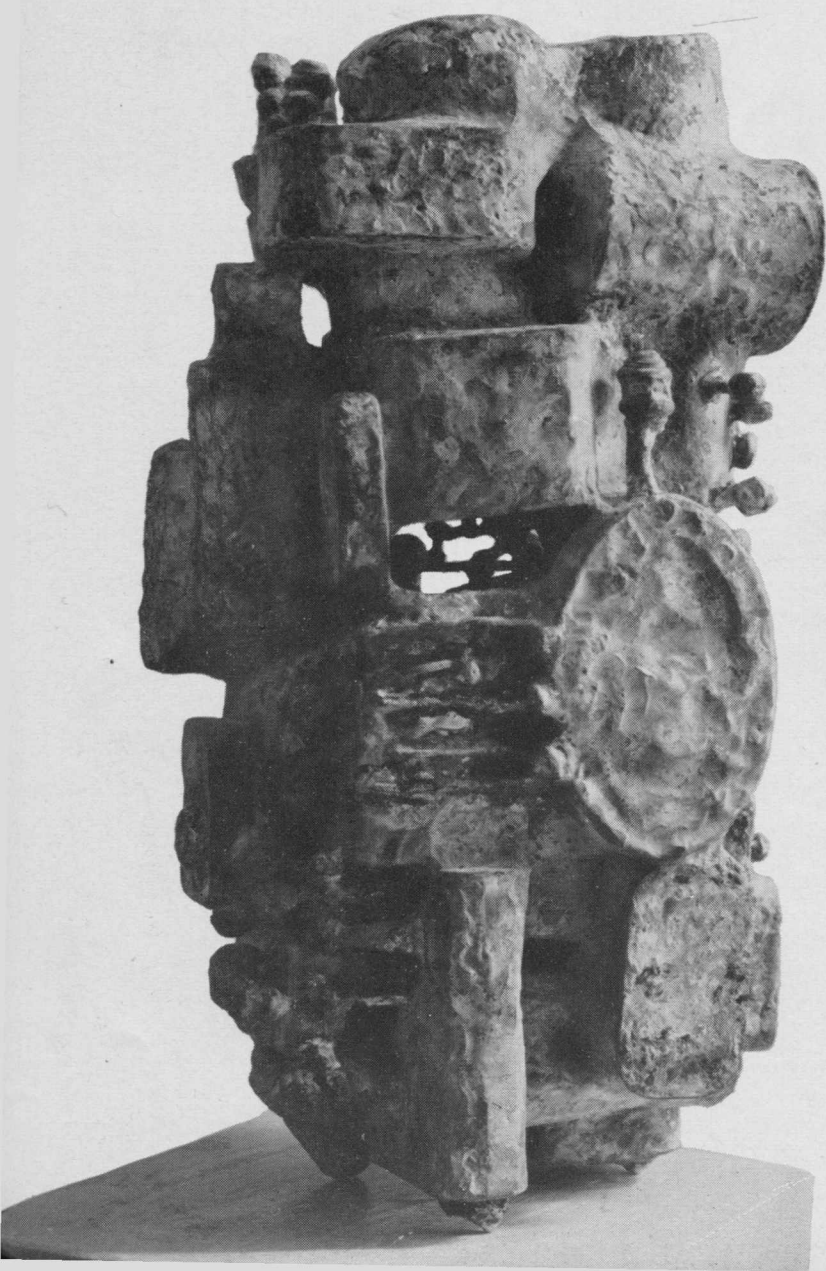
nr. 8

nr. 5

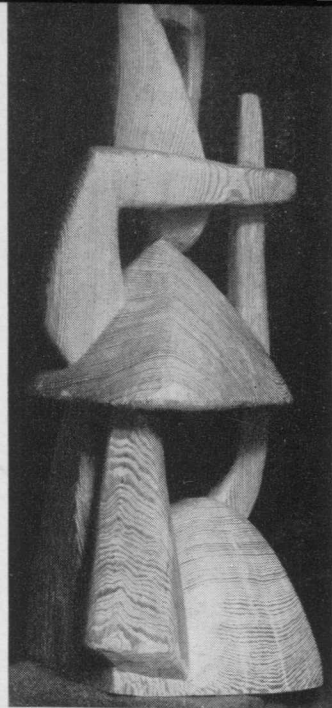

nr. 6

nr. 4

paskut. psl. — nr. 2

nr. 3

AUGUMAS dabarti-
nių žymių biologijos sri-
ties mokslininkų yra gi-
liai tikį žmonės. Jie nesigėdi viešai iš-
pažinti savo religijos. Pavyzdžiui, bio-
chemikas *Frank Allen*, dėstęs Manito-
bos universitete, Kanadoje, yra fizio-
loginės optikos specialistas. Savo
straipsnyje, vardu "The Origin of the
World — by Chance or Design", jis
rašo, jog mintis, kad pasaulio medžia-
ga ir energija atsiradusi savaime, iš
nieko, yra absurdiška. Toliau jis sako,
kad termodinamikos dėsniai rodo, jog
visata artėja prie tokio stovio, kada
visi kūnai bus tos pačios kraštutinai
žemos temperatūros ir energija išsi-
baigs. Tada gyvybė jau bus negali-
ma. Jeigu pasaulio medžiaga ir ener-
gija būtų buvusi nuo amžių, tai toji
temperatūrų susilyginimo padėtis jau
būtų įvykusi. Jis taip rašo: "Šilta že-
mė ir žvaigždės, o taip pat žemė su
savo turtinga gyvūnija, labai aiškiai
kalba, kad visata atsirado laike, tam
tikru nustatytu laiko momentu. Dėl to
visata turi būti sutverta. Turi egzis-
tuoti didžioji Pirmoji Priežastis, amži-
na, visagalė ir visažinanti — Sutvėrė-
jas. Visata yra Jo rankų darbas".

svarbiąsias medžio skulptūras. Nr. 7
kompozicija yra šiek tiek panaši į
ankstyvesnį darbą, bet yra labiau pa-
tobulinta. Formų sudėtingumas čia yra
kondensuotas ir susintetintas taip, kad
struktūros palyginamasis laipsnis yra
pasiektas matomai paprastesnėmis
priemonėmis. Tačiau, šalia to, šio kū-
rinio vidinės erdvės artikuliacija yra
taip išdėstyta, kad ji tampa supran-
ta-

Toliau, nupasakodamas vandens
savybes, žemės dydį, jos nuotolį nuo
saulės ir elementų savybes, jis visur
randa nuostabią tvarką, o ypač stebisi
gyvybe. Savo straipsnį baigia šiais
žodžiais: "Tik Beribė Mintis, tai yra
Dievas, galėjo pramatyti, kad tokia
molekulė gali būti gyvybės būstinė,
tik Jis galėjo ją sutverti ir jai įkvėpti
gyvybę".

Žvelkime į faktus be prietarų

San Francisco universiteto biologi-
jos fakulteto dekanas, biologijos pro-
fesorius *Edward Luther Kessel* yra Ka-
lifornijos Mokslo Akademijos pareigū-
nas, "Wasmann Journal of Biology"
ir kitų biologijos mokslo leidinių re-
daktorius, vabzdžių embriologijos spe-
cialistas, zoologas ir entomologas. Jau
kitą kartą minėtame dr. Monsma vei-
kale "The Evidence of God in an Ex-
panding Universe" savo straipsnį jis
pradedą šiais žodžiais: "Paskutiniųjų
metų moksliniai tyrimai suteikia nau-
ją aiškumą, remiantį tradicinius filo-
sofijos Dievo buvimo įrodymus". Rem-
damasis aukščiau minėtu termodina-
mikos dėsniu, ir jis tvirtina, kad visa-
ta negalėjo būti amžina: kūnų tempe-

ma beveik taip pat kaip ir formų di-
desni išoriniai santykiai. Mončys šia-
me kūrinyje, parodydamas ir išspręs-
damas skulptūros "vidinį - išorinį" po-
tencialumą, pasiekia nepaprastą tur-
tingumą, estetinį patenkinimą bei gali-
mybes nuolatiniam monumentaliniam
išvystymui. Ir kaip tik šiuose darbuose
Mončys pradeda užimti vis svarbesnę
vietą šių dienų skulptūros pasaulyje.

ratūra vienodėja, pasaulis artėja prie padėties, kai visur temperatūra susivienodins ir nebeliks naudingos energijos. "Dėl to mokslas, nė to nesiekdamas, įrodo, kad visata turėjo pradžių, ir taip įrodo, kad visata atsirado vieno kuriančio sprogimo metu prieš penkis bilijonus metų... Toks sukūrimas negalėjo įvykti be Dievo... Studijavimas atvira mintimi mus veda prie Dievo... Kaip atviros minties mokslininkas turi vadovautis faktų aiškumu ir pripažinti, kad turi būti Dievas, taip ir nemokslininkas turi nusilenkti tam aiškumui ir pripažinti, kad kuriančioji evoliucija buvo Dievo panaudotas sutvėrimo būdas, kai Jis sukūrė medžiaginį pasaulį su jo įstatymais. Kūrybinė evoliucija yra vienintelis išaiškinimas, sutinkąs su aiškinimu, kurį

mums teikia Gamtos Knyga... Mes esame priversti priimti išvadą, kad evoliucijos mechanizmas buvo suplanuotas, ir jis reikalauja protingo Planuotojo".

Jis pakartotinai pabrėžia, kad studijos jį veda prie Aukščiausios Išminties, ir evoliucija tėra tvėrimo tarpinis... Būtų priešinga logikai priimti evoliuciją ir atmesti Dievo realumą. Savo straipsnį šis mokslininkas baigia tokiu sakiniu: "Dar kartą aš sakau, kad mokslinės studijos, atliekamos atvira mintimi, veda prie būtinio tikėjimo Dievu".

Dievo buvimą tiriant moksliniu būdu

Buvęs Minnesotos universiteto fiziologinės chemijos profesorius, vėliau tame pačiame universitete dėstęs agrikultūrinę biochemiją, o nuo 1949 m. Hormel Tyrimų Instituto direktorius dr. *Walter Oscar Lundberg* savo straipsnyje, vardu "Applying the Scientific Method", rašo: "Mokslininkas profesionalas turi prieš kitus specialią pirmenybę — suprasti Dievo realybę. Žinoma, jeigu šią pirmenybę jis panaudos. Pagrindiniai principai, kuriais remiasi mokslinė metodologija, esmėje yra Dievo buvimas išraiška... Tikėjimas asmeniniu Dievu yra svarbus žmonių laimei. Tačiau mokslininkui, tikinčiam Dievą, yra papildomas pasitenkinimas, atėinęs su kiekvienu moksliniu atradimu, nes kiekvienas atradimas atneša papildomą jo turimo Dievo supratimo reikšmę ir prasmę".

Eastern Nazarene kolegijos profesorius, JAV biologų draugijos narys, metabolizmo ir kraujo apytakos specialistas dr. *Marlin Books Kreider* kolektyviniame dr. *Monsma* veikale savo straipsnį taip pradeda: "Kaip eilinis žmogus ir kaip asmuo, savo gyve-

nimą pašventęs studijoms ir ieškojimams, aš neturiu jokių abejonių Dievo buvimu... Jis yra dvasia, protinga kūrybinga, viską palaikanti Jėga". Jisai stebisi gamtos dėsnių tikslumu, kurių dėka galima apskaičiuoti planetų kelius ir iš anksto numatyti satelitų orbitas. Jis pabrėžia, kad nuo Pasteuro laikų yra nustatytas faktas, jog gyvybė atsiranda tik iš gyvos medžiagos. Dėl to jis taip rašo: "Mūsų mokslo žinija atskleidžia tiek daug negalimų dalykų visiškai materialistiniu aiškinimu, kad daug protingiau yra priimti pirmąją priežastimi specialų sutvėrimą ir išorinės jėgos poveikį. Albert Einstein, pripažindamas šią kuriančią protingą jėgą, sako, kad tai "neribotai aukštesnė protinga kuriančioji galia, atsiskleidžianti nesuprantamoje visatoje". Kaip pradžioje buvo pasakyta, aš tą jėgą vadinu Dievu. Pasaulio kelio pradžioje aš matau ne amžinąją energiją ar medžiagą, ne "neištiriamą likimą", ne "laimingą pirminių elementų susibėgimą", ne "didįjį nežinomąjį", o Visagali Viespatį Dievą".

Sudėtingoji gamta ir Dievas

Concordia Mokytojų Kolegijos profesorius dr. Jonas W. Klotz, biologijos ir fiziologijos specialistas, savo straipsnyje primena šv. Rašto žodžius, kad dangus skelbia Dievo garbę ir horizontas rodo Jo rankų darbą. Tik kvailys sako, kad nėra Dievo. Prof. Klotz tvirtina, kad pasaulis yra toks sudėtingas, jog negalėjo atsirasti pripuolamai; jam atsirasti reikėjo išmincingos Būtybės, o ne aklo atsitiktinumo. Jis pabrėžia, kad mokslas mums padeda pažinti Dievą. Jis sumini kelėtą gamtos pavyzdžių iš vapsvų bei triušių gyvenimo ir sako: "Tai, kas buvo aprašyta, yra galingas Dievo iš-

minties įrodymas... Žmogus greitai pajus, kad jo žmogiškoji išmintis negali prilygti Gamtos Dievo protui".

Wheaton kolegijos zoologijos profesorius Russell Lowell Mixter savo straipsnyje prisipažįsta, kad jo darbas laiko jį arti gamtos ir arti Dievo. Gamtoje jis visur randa tvarką ir dėl to sako, jog "logika verčia mus priimti faktą, kad dieviškoji mintis sukūrė, suplanavo ir įkūnijo tas atmainas". Jis atmeta mintį, kad visata būtų galėjusi atsirasti pripuolamai susikombinavus elementams. Toliau jis taip rašo: "Kai šv. Rašte skaitome, kad Dievas sutvėrė žmogų, gyvulius, augalus, tuo galima lengvai tikėti, nes, ką matome gamtoje, tai derinasi su šiuo tikėjimu. Šv. Raštas nėra gamtamokslio knyga, bet jis perteikia pagrindinius gamtamokslio principus. Ir kas man yra ryškiausia tiesa, tai kad šv. Rašto Dievas ir gamtos Dievas yra vienas ir tas pats. Šv. Rašto Dievas kalba į mane kalnuose, danguje, jūrose. Jo balsas švelniai kužda gražiuose gamtovaizdžiuose, ryškiuose žalumynuose, paukščių čiulbėjime ir gyvulių maurojime".

Georgijos universiteto miškininkystės profesorius Laurence Colton Walker savo straipsnyje rašo, kad gamtoje jis išvelgiąs Dievo kūrybinį tvarkinimą. Jis stebisi Didžiojo Sintetizuotojo sukurtomis molekulėmis ir taip sako: "Dievas žmogui save apreiškia per mokslą. Ir didysis apaštalas Povilas sako, kad Dievas, apsireiškęs Kristuje, yra pirm visko ir Jame yra visi dalykai".

Kalifornijos universiteto profesorius, genetikos specialistas dr. Walter Edward Lammerts minėtame kolektyvine veikale taip prisipažįsta: "Metams bėgant, aš augau, kaskart labiau paveikiamas supratimo apie

kūrybinę Dievo išmintį ir galią... Gamtos studijos rodo Sutvėrėjo galią ir išmintį”.

Mąstyti negalinti medžiaga ir Aukščiausioji Išmintis

Biologas ir botanikas *dr. Russell Charles Artist*, *David Lipscomb* kolegijos biologijos departamento vadovas ir profesorius yra parašęs straipsnį, vardu “Trillions of Living Cells Speak Their Message”, pabrėžia, kad turi būti gyvųjų ląstelių Organizatorius. Ta Mintis, ta Aukščiausioji Išmintis, priešinga negalinčiai mąstyti medžiagai, yra Dievas. Jis sakosi tvirtai tikįs, kad yra Dievas.

Floridos Mokslo Akademijos pirmininkas, parašęs knygą apie paveldėjimą, *dr. Albert McCombs Winchester* savo straipsnyje sako: “Esu laimingas, kad galiu pasakyti, jog daugelio metų studijos ir darbas mokslo srityje tik sustiprino mano tikėjimą Dievu. Mokslas padeda išvelgti į Aukščiausiosios Būtybės didingumą ir visagalybę, ir su kiekvienu nauju atradimu tas išvelgimas didėja. Mokslas pakeičia mūsų pagoniškus prietarus, kurie įsiterpia į mūsų religinius įsitikinimus, faktais, galinčiais būti aiškiai įrodytais. Mūsų tikėjimas Dievu negali būti susilpnintas dėl to, jog mes žinome, kad pvz. liga yra atnešta bacilų, o ne būtinai esanti Dievo bausmė. Tokiu būdu mes tik daugiau išmokstame apie Dievą ir Jo sukurtą pasaulį”.

Jis tvirtina, kad “iš visų didingųjų Dievo tvarinių niekas negali pralenkti tų gyvūnų, kurie yra apgyvendinę mūsų planetą”. Toliau jis aiškina, kad Dievas nenulipdė kiekvienos tų “judančių mašinų”, bet suteikė gyvybei galią tęsti savo buvimą. Savo straipsnį baigia tokia mintimi: “Geresnio tie-

sos išvelgimo rezultatas yra gilesnis ir tvirtesnis tikėjimas Dievu”.

Aukščiausios Būtybės pėdsakai gamtoje

Buęs Kentucky ir St. Louis universitetų profesorius *Cecil Boyce Hamann* rašo: “Kada tik aš gilinuosi į gamtamokslį, ryškiai matau planingumą, dėsnius ir tvarką — Aukščiausiosios Būtybės pėdsakus. Taip, aš tikiu Dievą. Tikiu Dievą, kuris yra ne tik visagalinti dievybė, sutvėrusi ir palaikanti visatą, bet Dievą, kuris yra susirūpinęs savo tvarinių vainiku — žmogumi. Tas tvirtas tikėjimas kyla ne tik iš krikščioniškosios Amerikos kultūros, bet taip pat visų pirma iš gamtos mokslinio stebėjimo, o antra, iš Jo buvimo manyje eksperimentinio aiškumo”.

Toliau jis pasakoja, kaip gamtos dėsningumas ryškiai matomas biochemijoje: virškinimas, maisto pasisavinimas dabar yra išaiškinti reiškiniai, bet kas sutvarkė, kad šie reiškiniai taip išmintingai vyksta, klausia mokslininkas ir tuoj pats atsako, kad visa tai sutvarkė Dievas, kurs tvarko visą pasaulį. Pakėlęs akis į dangų, turi sušukti, matydamas tokį tvarkingą žvaigždžių judėjimą. Nuo lašo, stebimo per mikroskopą, iki tolimosios žvaigždės, stebimos per teleskopą, visur pastebimi pastovūs gamtos įstatymai. “Kur nors”, sako jis, “tos tvarkos užnugaryje turi būti Aukščiausioji Būtybė, nes negali būti nei tvarkos, nei įstatymų be Aukščiausios Minties. Ar gi kiekvienas atrandamas naujas gamtos dėsnis nešaukia, kad Dievas yra mano autorius, o žmogus yra tik mano atradėjas?”

Savo straipsnį jis baigia šiais žodžiais: “Taip, aš tikiu Dievą, visatos Dievą, mano draugą. Aš jaučiu Jį savyje ir visoje aplinkoje”.

IKRAI žmoniškos višumeninės santvarkos sukūrimas reikalauja naujos dvasios ir esminių reformų ūkinyame bei socialiniame gyvenime. Jų ypač reikalinga dabartinė nuosavybės forma, neatliekanti savo paskirties. Tai labai gerai išreiškė vienas eilinis žmogelis, sakydamas, kad Dievas Tėvas sutvėrė pasaulį visiems savo vaikams, tad kodėl vieni turi alksti, kai kiti per daug visko turi? Iš tikrųjų, Dievo sukurtos žemės su visomis jos gėrybėmis paskirtis yra *tarnauti visų žmonių išlaikymui*. Tad tos gėrybės ir turi būti paskirstytos pagal teisingumą ir meilę tarp visų žmonių. Jų žemėje dar yra pakankamai aprūpinti visus žmones tikrai žmonišku pragyvenimu. Tačiau apie du trečdaliai žmonių alksta, ir net ūkiškai išsivysčiusiose kraštuose didelė žmonių dalis kenčia nepriteklį.

Taigi, dabartinis tų gėrybių paskirstymas privačia nuosavybe yra neteisingas. Privačią nuosavybę reikia būtinai kitaip pertvarkyti.

Žmogiškumo garantija

Be abejo, mes neneigiame privačios nuosavybės teisės. Ji yra prigimta žmogaus teisė, būtinai reikalinga dėl įvairių priežasčių. Svarbiausias jų paminėsime.

Visi daiktai ir žemės gėrybės yra Dievo sukurtos protingai būtybei — žmogui. Jų privati nuosavybė yra žmoniško pragyvenimo ir ateities saugumo laidas. Dėl įdėto darbo žemė bei

daiktai tampa tartum asmeniška žmogaus dalis ir teikia teisę į darbo vaisius. Tačiau iš darbo kylanti teisė remiasi tuo pirmąsčiu žmogaus santykiu su medžiaginiaisiais daiktais — protingai tenkinti savo gyvybinius būtinumus. Kitaip tariant, ji kyla iš žmogaus dvasinės prigimties, todėl ji yra žmogaus prigimtoji teisė.

Nors teoriškai galvojant atrodo, kad visi žmonės, bendrai dirbdami, galėtų patenkinti tuos gyvybinius būtinumus, tačiau gyvenimo praktika rodo, kad ten, kur viskas yra bendra, kyla amžini nesutikimai, barniai, mažai prižiūrimas turtas. Tad privati nuosavybė yra reikalinga tvarkos bei ramybės saugojimui ir šeimos išlaikymui. Taip pat ji yra didelis asmeniško intereso ir privačios naudos paskatinimas. Dėl to ir gėrybių daugiau pagaminama. Tai visiems išeina į naudą.

Be to, ji yra būtina sąlyga ir garantija išlikti žmogui laisvam. Tai puikiai išreiškė popiežius Jonas XXIII savo enciklikoje „Motina ir Mokytoja“: „Istorija ir patyrimas liudija, kad politiniuose režimuose, kur nepripažįstama privačios nuosavybės, yra suvaržomi ir net užgniaužiami pagrindiniai laisvės pasireiškimai. Iš to plaukia nuosekli išvada, kad tie pasireiškimai randa garantiją nuosavybės teiseje“.

Teisė gyventi ir dirbti

Tačiau prigimtoji nuosavybės teisė nėra neribota ir aukščiausia. Aukščiau už ją yra teisė išlaikyti gyvybę.

Tai yra pati pirmoji ir aukščiausia prigimtoji kiekvieno žmogaus teisė. Tad visi turi teisę valgyti, gerti, turėti butą ir visa tai, kas reikalinga žmogiškam pragyvenimui, atsižvelgiant į to žmogaus ir laiko sąlygas. O kas turi teisę pasiekti kokią nors tikslą, turi teisę ir vartoti tam tikslui pasiekti reikiamas priemones. Darbas yra būtina priemonė gauti duonos gyvybės išlaikymui. Tad žmogus turi teisę dirbti.

Užtat nuosavybė neduoda žmogui jokios teisės kliudyti, kad kiti negalėtų naudotis teise gyventi ir dirbti. Jei gu privati nuosavybė tai kliudytų, ji turi būti apribota arba ir visai atimta. Juk Dievas sutvėrė pasaulį visiems! Be to, žmonės dėl savo socialinės prigimties ir nevienodų talentų, tik bendrai dirbdami, pasigamina visas žmoniškam gyvenimui reikalingas gėrybes. Visi naudojami vieni kitų darbo vaisiais ir yra reikalingi kitų pagalbos.

Dėl visų šitų priežasčių yra privačios nuosavybės pareiga tarnauti bei padėti ir kitų žmonių išlaikymui. Tai yra privačios nuosavybės bendruomeninė pareiga arba socialinė funkcija. Ji yra vykdoma, suteikiant kitiems darbą ir duodant tinkamą atlyginimą, o taip pat mokant mokesčius, remiant visuomeninius bei kultūrinius reikalus, teikiant pašalpą stokojantiems.

Kapitalistai sako, kad katalikai sociologai, skelbią šią doktriną, nori panaikinti privačią nuosavybę. Tačiau šie sociologai nori panaikinti tik kapitalistinės nuosavybės privilegijas ir atitaisyti piktnaudojimus. Kapitalistai, sekdami klaidingą liberalizmo mokslą, ieško tik savo naudos ir neriboto pelno. Jie reikalauja, kad visiškai nesikištų į jų nuosavybę valdžia, nori turėti neribotą ir absoliučią nuosavybės teisę, nepripažindami ir neatlikdami

privačios nuosavybės socialinių pareigų. Jie mina po kojomis įgimtas žmonių teises į gyvybę, darbą ir nuosavybę. Jie bedvasę medžiagą pastato aukščiau už žmogų. Tokia prasme kapitalizmas, kaip ūkinis liberalizmas, yra Bažnyčios pasmerkimas. Kas nenori sutikti su būtinomis reformomis, tai tegul bent nesivadina demokratais, o tuo labiau krikščionimis.

Minėtas socialines reformas puola ir marksistai, sakydami, kad tokiu būdu kapitalistų saugavimą nepanaikinsi. Reikia, jų nuomone, būtinai panaikinti privačią nuosavybę. Tik tada visi bus lygūs ir žmoniškai aprūpinti. Bet jie labai klysta, nepripažindami individualinės nuosavybės paskirties ir privačią nuosavybę paversdami kolektyvine, bendruomenine. Vis tiek gyvenimo praktika net ir Sovietų Rusiją privertė palikti šokią tokią privačią nuosavybę, pvz. bent šiek tiek įrankių, žemės daržui, gyvulių, paukščių. Komunistiniuose kraštuose, nors jie to ir nenori pripažinti, žmogus yra paverstas darbo vergu ir beteisiu valdančios partijos tarnu. Žmogus ir čia išnaudojamas bei mažiau vertinamas už bedvasę medžiagą ar gamybą.

Reikia skirti nuosavybę nuo jos valdymo ir naudojimo formos. Valdymo formos ir jų teisiniai nuostatai amžių būvyje labai keitėsi. Primityviose tautelėse medžiojimo ir darbo įrankiai buvo bendri visai šeimai, o kitur tirono — pono vergai neturėjo jokios nuosavybės. Feodalinės santvarkos šalyse reikėdavo eiti baudžiavą ir dalį savo produktų atiduoti valdžiai. Pagaliau visi pažįstame ir mūsų laikų smulkiają bei stambiają kapitalistų privačią nuosavybę.

Tad nėra jokios blogybės reikalaui naujų nuosavybės formų išplėtimo ir mūsų laikams.

B. KRIŠTANAVIČIUS, S. J.

KUNIGAS KARO SUKŪRY (VII)

(Paskutinės vokiečių dienos)

Šiurpi žmonių medžioklė įvyko penktadienį, gegužės 26 dieną. Sekmadienį, gegužės 28 dieną, turėjau paruošti pirmos komunijos šventę. Laiko beliko tik viena diena, ir reikėjo gerai pasispausti, kad viskas vyktų sklandžiai.

Šeštadienį pasitariau su seselėmis, ar nereikėtų atidėti šventę vienai savaitei. Vatikanas dar neatsiuntė vaikams drabužių, o tėvai buvo gerokai įbauginti. Tačiau, antra vertus, kažin ar sulauksime ramesnių laikų. Girdėjau, kad sąjungininkai buvo pralaužę frontą prie Cassino ir artinasi į Romą. Sąjungininkų aviacija ir čia buvo labai veikli. Jei lauksime, kol frontas priartės prie stovyklos, kažin ar galėsime vėliau suruošti komunijos šventę. Ką tad daryti?

Seselės patarė šventės neatidėti. Prižadėjo 10 valandą surinkti vaikus katekizmo egzaminams ir apraminti

tėvus. Jei reikės, joms galės padėti ir mokytojos.

Vos tik pradėjau egzaminuoti vaikus, kai atbėgo viena davatkėlė ir ėmė tvirtinti, kad vokiečiai pradėjo rinkti vaikus darbams Vokietijai. Žinojau, kad žmonės buvo įbauginti, bet tokio gando nelaukiau. Nusijuokęs jai atsakiau, kad vaikus renka ne vokiečiai, bet seselės, ir ne darbams Vokietijai, bet katekizmo egzaminams. Juk ateinantį sekmadienį bus pirmoji komunnija.

Trečią valandą pradėjau klausyti vaikų išpažinčių. Ir vėl atbėgo viena moteris su panašiu gandu. Bet ir ši kartą pavyko atvėsinti baimės įkaitintą fantaziją.

Sekmadienio rytą įprastu laiku pradėjau laikyti mišias ligoninėje. Skaitant, rodos, evangeliją, kažkoks šarvuotas vokiečių pabūklas sustojo prie ligoninės už keliolikos metrų nuo palatos, kurioje laikiau mišias. Palatoje įsiviešpatavo mirties tylą, kai virš ligoninės pasigirdo lėktuvo dūzgimas. Visi žinojom, ką tai reiškia ir laukėm, kada lėktuvas puls vokiečių pabūklą. Tėsiai mišias, bet jutau, kad mano rankos pradėjo drebėti. Kanono pradžioje kunigas susitelkia ir prisimena gyvuosius. Tos trumpos pertraukos metu apsisprendžiau laikyti mišias toliau, nes nebuvo kur slėptis nei ligoniams, nei personalui. Be to, jei kils panika ligoninėje, ji galės greitai persimesti ir į stovyklą. Tuokart pasibaigs pirmos komunijos šventė, dar nė nepradėjusi.

Lėktuvas dūzgė iki mišių pabaigos, bet šarvuoto pabūklo nepuolė. Niekad taip nuoširdžiai nelaiminau žmonių, kaip tų mišių pabaigoje. Po mišių gydytojas man padėkojo, kad pasilikau prie altoriaus ir nesukėliau panikos.

Mūsų laimei, po mišių dingo ne tik šarvuotas pabūklas, bet ir lėktuvas.

Pirmos komunijos šventė praėjo gražioj nuotaikoj. Pamaldose dalyvavo stovyklos štabas ir fašistai. Nors vaikai buvo basi ir nuskurę, bet giedojo taip gražiai, lyg būtų nepažinę vargo. Pamokslą sakiau apie Napoleoną. Priminiu, kad jis, ištremtas į Šv. Elenos salą, gyveno tamsiame ir niūriame kambaryje. Kai vienas svečias pastebėjo kambario nejaukumą, didysis karo vadas atsakė, kad niūri buvo ir jo širdis karūnacijos dieną. Laimę jis jautęs tik pirmos komunijos dieną. Sakiau nežinąs, kaip jaučiasi šio karo vadai. Kaip jie ir besijaustų, mes būtumėm laimingesni, jei pirmą komuniją būtumėm galėję švęsti ne stovykloje, bet savo namuose, apsupti visų giminių. Dabar daugelis jų yra atskirti nuo mūsų. Priimdami komuniją, prašykime Išganytoją, kad Jis palaimintų mus ir juos.

Pamokslo klausė daugiau suaugę negu vaikai. Jį smarkiai sukritikavo ne vokiečiai ir ne fašistai, bet seselės. Jos mane įspėjo, kad nežaisčiau savo laisve.

Sesės nuraminau, sakydamas, kad ši kartą žaidimas pasisekė, nes išlošiau 500 lyrų. Nepaisant pamokslo, tuos pinigus man išsraudė į ranką fašistų grupės vadas, prašydamas, kad vaikams nupirkčiau kokią dovaną. Prie fašistų dovanos pridėjau 500 lyrų iš komisijos kasos ir visus pinigus įdaviau seselėms, kad pasirūpintų dovanomis.

Sekmadienį po pietų sutikau kapitoną Teuber ir nustebau, kad jis atrodė toks suvargęs. Paklaustas, kas jam yra, atsakė turįs skilvio žaizdas, kurios jį kankinančios. Jam patariau tuč tuojau važiuoti į Romą ir patikrinti sveikatą. Daugiau jo nebemačiau, nes pir-

madienį jis apleido stovyklą, o antradienį mirė po operacijos.

Tą patį vakarą stovykloje sutikau keistą svečią. Jis buvo gražiai apsirekęs ir išsitempęs, kaip vokietis. Tačiau kalbėjo keistu akcentu. Neiškenčęs paklausiau, iš kur esąs. Svečias prisipažino gimęs Lenkijoje. Tuokart lenkiškai paklausiau, ar nebūsiąs lenkas. Taip, jis buvo lenkas. Kai prisipažinau, kad esu lietuvis ir Vatikano atsiųstas kapelionas, mudu dar kartą kits kitam padavėm ranką. Matydamas mano juostelę, jis spėjo, ar tik nebūsiu jėzuitas. Taip, buvau jėzuitas. O jis prisipažino esąs jėzuitų mokinys. Pakratę dar kartą rankas, šnektelėjom apie jo apsilankymo tikslą.

Tas tikslas man nepatiko, nes jis turėjo išmontuoti chemijos dirbtuvės mašinas ir išvežti jas į Vokietiją. Po ilgų derybų sutarėm, kad jis mašinas montuos taip, kad nebūtų išmontuotos. "Užtenka", sakiau jam, "kad vokiečiai išvežė žmones, dabar nori išvežti ir mašinas. Esi lenkas ir nesilankstyk vokiečiams".

Nežinau, ar jis išlaikė duotą žodį, nes jo daugiau nebesutikau. Jis dingo iš stovyklos po poros dienų. Spėju, kad nieko neišvežė, nes nesimatė jokio sunkvežimio.

Pirmadienį ar antradienį stovyklą apleido keli vokiečių kareiviai, kurie viename sandėlyje buvo įruošę automobilių ir tankų taisymo garažą. Tas sandėlys susidėjo iš dviejų didelių patalpų, du ar tris kartus didesnių negu mano koplyčia. Kadangi sandėlys buvo stovyklos viduryje, į jį perkrausčiau koplyčią. Atidaręs didelę angą tarp abiejų patalpų, koplyčioje galėjau sutalpinti virš 2.000 žmonių. Tokių patalpų man užteko.

Gavęs žinią, kad Vatikanas netrukus atsiųs drabužius, pasiūliau pir-

mos komunijos vaikams priimti antrą kartą komunią pirmą mėnesio penktadienį, birželio 3 dieną. Vaikai pasiūlymą priėmė su džiaugsmu, nes laukė šv. tėvo dovanų. Šį kartą nebuvo apvilti. Drabužius gavau ketvirtadienį. Deja, visos mergaičių suknelės buvo per ilgos. Nieko nelaukdamas, improvizavau siuvelyklą, ir per 4 ar 5 valandas suknelės buvo sutrumpintos pagal mergaičių išmieras. Vakare, grįždamas į ligoninę, sutikau naują stovyklos komendantą. Jis mano amžiaus, draugiškas ir nuoširdus. Su juo atvažiavo ir maj. Steinhaus, kurį pakviečiau į rytdienos šventę.

Antros komunijos šventė buvo dar jaukesnė, nes ją pagražino vaikų drabužiai. Pamokslą sakiau apie pašvenčiamą malonę, palygindamas ją su nauju ir nesuteptu rūbu. Pamokslo pabaigoj taip kreipiausi į vaikus: "Praėjus kelioms dienoms ar savaitėms, jūs tikrai užmiršite mano pamokslo turinį. Todėl prašau jus atsiminti tik du dalykus, būtent, kas jus per šį karą apnuogino ir kas jus pirmos komunijos dieną aprengė. Jei tuos du dalykus atsiminsite ir suaugę, tuokart nepaklysite gyvenime".

Labai abejoju, ar komendantas ir maj. Steinhaus suprato, ką sakiau, nes itališkai jie sumesdavo tik keletą žodžių. Fašistai šį kartą jokios dovanos nedavė, o seselės vėl mane stipriai sukritikavo. Tačiau keli pabėgėliai ir italai policininkai už pamokslą padėkojo. Pamokslas ypatingai patiko vienam buvusiam jūrininkui, vardu Farina, kuris porą kartų buvo užklydęs ir Klaipėdos uoste. Jis man buvo vėliau labai reikalingas.

Šeštadienį atlaikiau gedulingas pamaldas už kapitoną Teuber ir visus mirusius stovykloje. Vokiečiai man už tai padėkojo, bet buvo labai nešnekūs.

Atrodė, lyg jie norėjo kažką nuslėpti.

Grįždamas į ligoninę, pamačiau atvažiuojant porą vežimų, prikrautų visokių daiktų: čiuzinių, dviračių, padangų, vištų ir t. t. Juos lydėjo 4 apskurę ir barzdomis apžėlę kareiviai. Kai vienas jų nusikeikė rusiškai, supratau, kas jie buvo ir, priėjęs arčiau, pasveikinau juos rusiškai. Iš jų sužinojau, kad sąjungininkai yra jau netoli Romos. Dabar buvo aišku, kodėl vokiečiai buvo tokie nešnekūs.

Vakare visiškai netikėtai iš Romos atvažiavo kun. Egger ir kun. J. Segasta, ispanas vienuolis. Jie atvežė didelį sunkvežimį maisto produktų, išgelbėtų iš Brėdos stovyklos. Produktus iškroviau ligoninėje ir priprašiau T. Segastą, kad man padėtų bent vieną sekmadienį. Jam pavedžiau laikyti vėlyvas mišias stovykloje. Sutemus kun. Egger grįžo į Romą.

Sekmadienio rytą maj. Steinhaus atsiuntė į ligoninę paaugusį bernioką, prašydamas, kad maisto produktus pergabenčiau į stovyklą. Bet aš neturėjau nei noro, nei priemonės. Berniokui atsakiau, kad dabar turiu laikyti mišias, o po mišių pasižiūrėsiu.

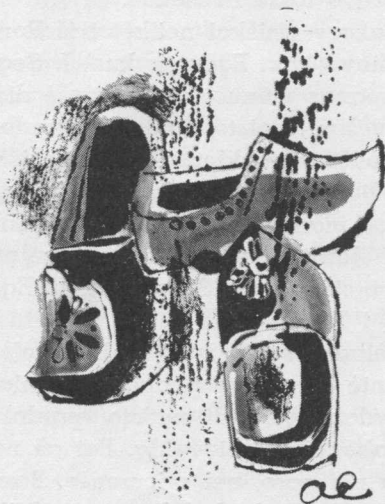
Tuojuo po pamaldų atėjo į ligoninę komendantas ir Mariza ir gana rimtu tonu priminė majoro paveidavimą. Man buvo lengva pasiteisinti, nes neturėjau jokios transporto priemonės. Nejaugi majoras nori, kad pats nuneščiau kelioliką maišų į stovyklą, sveriančių po centnerį?

Apie tai nepagalvojo nei komendantas, nei Mariza, ir abu atlyžo. Tuo kart iš po lovos išsitraukiau du buteliu vyno, kuriuos atvežė kun. Egger. Nieko nevyniodamas, pasakiau svečiams, kad, mano nuomone, šiandien teks su jais atsisveikinti, nes sąjungininkai yra netoli Romos. Jų aviacija persekioja vokiečių sunkvežimius, be-

sitraukiančius iš Romos. Juk jie patys mato, kas šiandien dedasi.

Iš tiesų, tą dieną sąjungininkų aviacija buvo nepaprastai veikli. Apsidairius aplink stovyklą, matėsi nuo 4 iki 12 dūmų stulpų, ir nesunku buvo atspėti, kad degė vokiečių sunkvežimiai.

Bevaišindamas vokiečius, įsidrąsinau ir paprašiau, kad maisto produk-

tus paliktų mano dispozicijai. Jei mėgintų išvežti juos iš stovyklos, lėktuvai tikrai produktus sunaikintų. Jei paliktų man, aš juos galėčiau išdalinti pabėgėliams.

Komendantas prižadėjo tuo reikalu pasikalbėti su majoru. Padėkoję už vaišes, abu atsisveikino ir išėjo į stovyklą.

Apie 3 valandą po pietų maj. Steinhaus mane pakvietė į stovyklą ir pasiteiravo, kaip sekasi. Atsakiau, kad dirbu, ką galiu. Nors iš Vatikano tikėjau didesnės pagalbos, bet jo kaltinti negalima, nes sąjungininkų aviacija paskutinėmis savaitėmis beveik jokio

sunkvežimio nepraleido. O ką vakar atvežė kun. Egger, tai yra jo nuopelnas, nes jis rizikavo savo gyvybe.

Maj. Steinhaus atsakė, kad Vatikano pagalba yra labai patenkinamas ir prašė padėkoti jo vardu popiežiaus komisijai. Jis pats, deja, T. Faller jau senokai nematęs. Dabar jis mane pakvietęs pas save, kad perimčiau stovyklos vadovybę.

„Stovyklos vadovybę?“ — sušaukau nustebeds. „Juk aš esu kunigas ir negaliu tapti stovyklos komendantu“.

Majoras Steinhaus buvo kitos nuomonės ir pakartojo savo prašymą. Jis norėjęs stovyklą palikti policijos leitenantui, bet šis slapta jau pabėgęs. Trys policijos viršilos tom pareigom netinka, nes nesuvaldys žmonių. Be to, kas gali garantuoti, kad jie nepabėgs? Jei stovykla liktų be vadovybės, tuokart gali kilti didžiausia netvarka. Tiesa, stovykloje yra trys fašistai, bet jie neturi jokio autoriteto. Taigi, kitos išeities nėra, ir aš turiu perimti vadovybę. Jei aš sutinku, jis duos italų policijai įsakymą, kad manęs klausytų, kaip iki šiol klausė komendanto.

Sutikti turėjau, nes ir aš nemačiau kitos galimybės. Ligoninės vedėjas būtų buvęs tinkamas kandidatas, bet jis jau prieš porą savaičių nuvyko į Romą ir nebegrįžo. Jo vietą užėmė senyvas pulkininkas, kuris, pabuvęs tik keletą dienų, taip pat pasitraukė į Romą. Stovyklos ir ligoninės gydytojai buvo geri žmonės, bet neatrodė, kad turėtų šiokių tokių administracinių gabumų. Ligoninės ūkvedys, leitenantas Bianchi, buvo tikras raštininkėlio tipas. Jo tikrai niekas neklausytų. Kitų kandidatų nebežinojau ir majorui atsakiau, kad sutinku.

Tuokart maj. Steinhaus pašaukė komendantą ir padiktavo jam stovyklos perdavimo aktą. Aktą pasirašėm

abu su majoru. Kai komendantas atidavė sandėlių raktus ir 30.000 lyrų, pajutau visą naujos atsakomybės svorį.

Atlikęs tuos formalumus, maj. Steinhaus mane paklausė, ar suprantu šio karo prasmę. Jis pats aktyviai dalyvavęs pirmame ir antrame pasauliniame kare, bet karo prasmės nesupratęs. Sugriauti viską, ką amžiai statė, esąs beprasmiškas dalykas. Jei žmonės iš karo šio to pasimokyti, tuokart karas atrodytų prasmingas. Bet ko žmonės pasimokė iš pirmo pasaulinio karo? Ko pasimokys iš šio karo? Gal tik naujos karo technikos, bet ne teisingumo. Jei ir atsiras šioks toks teisingumo jausmas, jį gali nuslopinti keršto jausmas arba nugalėtojų ambicija. Ne, nors jis ilgai apie viską galvojęs, bet karo prasmės nesupratęs.

Prasidėjus pirmam pasauliniam karui, popiežius Benediktas XV parašė atsišaukimą, pavadindamas tą karą "bereikalingu kraujo praliejimu". Dabar man atrodė, kad tie mirusio popiežiaus žodžiai skambėtų iš majoro Steinhaus lūpų. Jo ir popiežiaus pažiūros apie karą buvo tos pačios. Kol žmonės nepripažįsta visus ipareigojančio dorovės principo, tol karas yra neprasmingas. Kas iš to, jei vieną diktatorių pakeis kitas? Kas iš to, jei laikinai kokios nors valstybės sienos bus pastumtos vienu ar kitu šimtu kilometrų? Jei žmonės siektų tiesos ir teisingumo, tuokart tarptautines problemas galėtų išspręsti ir be karo. Kol tiesą ir teisingumą kiekvienas interpretuoja, kaip nori, tol negali būti jokio pastovaus sutarimo. Tikrai, "non est pax impiis".

Padėkojęs majorui už pasitikėjimą, norėjau grįžti į ligoninę ir žingsnis po žingsnio pergaltoti gyvybinius stovyklos reikalus: virtuves, maisto sandėlius, policiją, komendantūrą, darbinin-

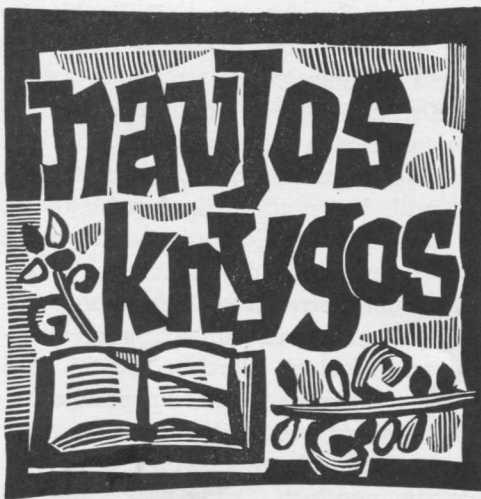
kų grupę, kepyklą ir t. t. Tačiau majoras norėjo pristatyti mane policijai. Gerai, tebūnie ir taip.

Kadangi Mariza pakavo savo daiktus, man teko būti vertėju. Nors toji pareiga buvo nemaloni, nes lietė mane patį, bet mačiau, kad policija dėl to nesijaudino. Kai pabaigiau versti majoro kalbą, pridėjau nuo savęs keletą žodžių. Savo ir policijos vardu padėkojau majorui, abiem komendantams ir Marizai. Išreiškiau viltį, kad policija padės ir man, kaip padėjo buvusiai stovyklos vadovybei. Prašiau apie vadovybės pasikeitimą tuo tarpu niekam nesakyti. Trims policijos viršiloms paspaudžiau ranką.

Palydėjau majorą į komendantūrą ir pridėjau pas jį dar kartą užėiti. Dabar reikėjo apžiūrėti sandėlius, kepyklą ir susidaryti šiokių tokių administracijos planą. Kai turi planą, jautiesi tvirčiau ant kojų.

Sandėlius parodė komendantas. Viename radome 300 centnerių kviečių, antrame kokiai 10 dienų miltų, makaronų ir alyvos. Komendanto automobiliu leidomės į Cesono miestelį, kur buvo kepykla. Pakeliui du kartu mus užpuolė lėktuvai, bet spėjome pasislėpti po medžiais. Lakūnas, matyt, pametė mus iš akių ir vėl pakilo į viršų. Kepykloje radom 3 ar 4 dienoms miltų. Tokios buvo stovyklos maisto atsargos.

Dabar reikėjo pergaltoti administracijos aparatą. Padėkojęs komendantui už kelionę, sunkiu žingsniu leidaus į ligoninę ir norėjau pabūti vienas, kad galėčiau susikaupti. Lėktuvai ir degantieji aplink sunkvežimiai manęs jau nebeišblaškė. Nebeišblaškė ir vakar sudegintas traukinys, nors jo likučiai šiandien atrodė kaip kokio priešistorinio gyvulio griaučiai. Jis tiko aplinkai ir tos dienos nuotaikai.

• Alė Rūta. **PRIESAIKA**. Romanas. Aplanką piešė P. Jurkus. Išleido Liet. Knygos Klubas. 310 psl., kaina \$3.25.

Tai yra antrasis "Didžiosios meilės" serijos romanas, nukeliaus skaitytoją į Vytauto laikus ir Žalgirio mūšio laimėjimą. Šis kūrinys — tai iškarpa Lietuvos gyvenimo, kurį autorė čia atkuria savo lakia fantazija ir sodriu žodžiu.

• Juozas Kralikauskas. **TITNAGO UGNIS**. Premijuotas romanas. T. Valiaus aplankas. Išleido Liet. Knygos Klubas. 205 psl., kaina \$2.50.

Šiame romane autorius mėgina prikelti iš istorijos dulkių mūsų praeitį, kalbą, tarpusavio santykius, kovas, meilę, kerštą ir visą žmogiškumą, pasireiškiantį mūsų tautos būdo bruožuose.

• Alfonsas Vambutas. **TRYŠ SAKALAI**. Pasakos ir padavimai. Iliustravo V. Stančikaitė. Išleido Liet. Knygos klubas. 186 psl., kaina \$2.00.

Liet. Mokytojų Sąjungos premijuotas veikalas, susidedas iš keleto rinktinių kūrinių, tinkamų jaunimui.

• Jonas Grinius. **GULBĖS GIESMĖ**. Šešių veiksmų istoriška drama. Išleido Liet. Knygos Klubas. 222 psl., kaina \$3.00.

Barboros Radvilaitės is Žygimanto Augusto meilės ir bendro gyvenimo drama, turėjusi reikšmės jungtinės Lietuvos - Lenkijos valstybės viešajame gyvenime, yra patraukusi ne vieno rašytojo dėmesį dėl savo giliai žmogiškų aspektų — meilės, mirties, ištikimybės ir patriotinių jausmų. Panašių pergyvenimų lietuviams gausiai suteikė ir antrojo pasaulinio karo pabaiga. Tai autorių ir paskatino parašyti šią dramą.

• J. Vaišnora, M.I.C. **MAČIAU DIEVO TARŅĄ**. Išleido Tėvai Marijonai. 32 psl., kaina 50 centų.

Autorius čia gyvai ir nuoširdžiai aprašo savo pažintį su arkiv. J. Matulaičiu, tuo tauriuoju marijampoliečiu, kuris gal netrukus bus pakeltas į altorių garbę.

• Kan. Antanas Steponaitis. **TĖVYNĖJE IR PASAULY**. Prisiminimai ir apybraižos. Spaudė Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Kieti viršeliai, 320 psl., kaina nepažymėta.

Autorius šiame veikale sutelkė gana daug įdomios istorinės medžiagos. Savo atsiminimus jis pradeda, pasakodamas apie gimtąjį Sūdavos kraštą ir apie jo centrą — Marijampolę. Toliau trumpai perbėga Lietuvos istorijos įvykius nuo baudžiavos laikų ir plačiau aprašo kai kuriuos charakteringesnius nepriklausomo gyvenimo faktus. Aprašo abudu pasaulinius karus, rusų bei vokiečių persekiojimus, bėgimą iš Lietuvos ir gyvenimą išeivijoje. Pasakojimai persunkti giliu autoriaus patriotizmu.

• VLADAS NAGEVIČIUS. Redagavo dr. M. Matulionis. Išleido V. Nagevičienė. Viršeli ir vinjetas piešė V. Raulinaitis; monogramą piešė V. Stančikaitė. Kieti viršeliai, 374 psl., kaina nepažymėta.

Tai yra generolo gydytojo Vlodo Nagevičiaus gyvenimo ir darbų apžvalga. Pats didysis V. Nagevičiaus kūrinys buvo Karo Muziejus Kaune. Šis muziejus buvo tapęs tautine lietuvių šventove. Čia buvo surinkta ir parodyta visa tai, kas lietuviui brangu: didinga Lietuvos valstybės istorinė praeitis, šimtmetinės kovos su Lietuvos priešais, Lie-

ALÈ RŪTA

BARABBAS

Nobelio premiją 1951 metais gavusio Pär Lagerkvist romano "Barabas" rado vietą Hollywoode. Rimtų filmų gamintojas Dino De Laurentiis (Columbia Studijoj) sukūrė vertą pažiūrėti ekrano veikalą, vaizduojantį Kristaus laikus ir sprendžiantį žmogiškos klaidos problemą. Barabo rolę parinktas Anthony Quinn atlikti savo uždavinį gerai. Dramatiškesnį veidą ir žmogiškai nuoširdesnį sunku būtų šiuo metu ekranuose pamatyti. Kiek-

tuvos pavergimo, kančios ir laisvės kovų apoteozė — tautos išlaisvinimas ir nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimas. Visa tai šioje knygoje dar kartą prabėgs skaitytojui pro akis, gal sujudins jo širdį ir Karo Muziejaus steigėjui pastatys niekad negriūvantį paminklą.

• LITHUANIA — LAND OF HEROES. Paruošė ir išleido L. Valiukas. E. Arbo aplankas. Kieti viršeliai, apie 200 psl., kaina \$4.75.

Anglų kalba ir gausiomis iliustracijomis atvaizduota Lietuvos šalis, žmonės, kovos už laisvę ir Sovietų vykdomas genocidas.

vienas šio artisto judesys yra prasmingas, kiekviena veido dalelė išreiškia nusistebėjimą, ar panieką, ar gailėtį ir ypač — skausmą. Neblogai čia vaidina ir Silvana Mangano, Katy Jurado, bibliinių moterų vaidmenyse.

Barabas buvo minios išvaduotas iš mirties baumės, kai Kristų galutinai pasmerkė: "Nukryžiuoti Jį"! Barabas išėjo laisvas, nes prieš žydų Velykas, pagal paprotį, pasigailima vieno nusidėjėlio, minios simpatijų išrinkto. Barabas vėliau stebi Kristaus mirtį ant kryžiaus ir pajunta, kad kažkas čia ne taip... Bet jis netiki jokių Dievu ir nenori tikėti. Jis ir toliau nusideda, jis žudo, jis brutalus ir egoistas. Jo mylimoji Rachelė, pasidariusi krikščione, ir žūsta, minios apmėtyta akmenimis. Barabas visa tai stebi ir visa ima į širdį. Nors jis netikėjo Rachelės žodžiais, nors netikėjo paties apčiuopiamai stebėtu Kristaus prisikėlimu, bet visa jis stebi, ir viskas kraunasi jo viduje. Jis ir toliau žudo, nusideda, pagaunamas į kalėjimą, išsiunčiamas į katorgą, pasižymi kūno stiprumu, net laikomas nenugalimu, beveik nemirtingu, už tai pastebimas kūno stiprumą garbinančių romėnų ir jų proteguojamas. Pagaliau jam tenka iš arti stebėti krikščionių kankinimus ir jų mirtį. Jis nesupranta, kodėl ir už ką krikščionys taip didvyriškai žūsta, tačiau visomis sukauptomis jėgomis nugali didžiausią krikščionių budelį ir jį nužudo. Ne, jis vis tiek dar netiki krikščionių Dievu; jis nenori jokio Dievo, bet jo vidus pilnas gyvenimo stebėjimo, pilnas jo priešingybių ir bundančios tiesos. Barabas yra tamsus žmogus, grubus ir brutalus, beveik kaip gyvulys, bet jis budria akimi ir budria savo siela visą gyvenimą kažko ieško. Ir štai išėjęs laisvas iš kalėjimų bei vergystės, pamatęs Romos didįjį gaisrą ir išgirdęs, kad tą gaisrą sukėlė krikščionys, norėdami po jo sukurti geresnį pasaulį, jis apsisprendžia pagaliau eiti su krikščionimis, jiems padėti. Jis pradeda padeginėti namus, kareivių sugaunamas, prieš kareivius kovoja ir šaukia, kad jis krikščionis, kad jis dabar

kurs geresnį pasaulį... Bet jis greit sužino savo baisią klaidą: jis krikščionims nepadėjo, o labai pakenkė, nes dabar tikrai romėnai turi progos juos kaltinti gaisro pradėjimu ir masiniai žudyti, prikalant prie kryžių. Pats Barabas, jau kaip krikščionis, kantriai miršta ant kryžiaus, pasivėsdamas Dievui. Mirties momentą jis buvo ir baisiai nelaimingas, nes pamatė savo klaidas, ir labai laimingas, nes pagaliau surado Dievą ir Jį įtikėjo. Tame momente ir susikryžiuoja pilnutinės žmogiško gyvenimo prasmės spinduliai, skaisčius ir skausmingi, tarytum saulės žiežirbos ir tarytum erškėčių dygliai vainike.

Neskaitant mažesnių netobulumų, filmas labai geras suaugusiems.

THE RELUCTANT SAINT

17-tame šimtmety Italijoje gyveno toks Giuseppe, niekam tikęs berniukas, nesugebėjęs baigti jokios mokyklos, nuolat daužęs motinos indus, jokiam darbui nepritaęs ir visų pašaipų bei pokštų objektu tebuves. Bet jis turėjo labai šviesią sielą, nekaltą šypseną, visada giedraus veido, nekerštingas, nepiktas, pasivėdęs Dievo valiai ir kantriai visus skausmus bei pašaipas nukenčiąs. Tas berniukas po šimto metų buvo paskelbtas šventuoju. Tai vieno italo kunigo, pranciškono vienuolio, kilusio iš mažos Cupertino apylinkės, tikra gyvenimo istorija. Pagrindinę rolę viadina sparčiai kylas vokiškos kilmės artistas Maximilian Schell. Filmas labai geras vaikams ir suaugusiems.

TWO FOR THE SEESAW

Tai iš Broadway paimta komedija, vaizduojanti dviejų vienišų išsiskyrusiųjų meilę, jų problemas, jų stiprių jausmų ir pareigos prisiminimo konfliktą. Filmo forma komiška, bet gilumoje dalykas dramatiškas ir beveik tragiškas. Robert

Mitchum ir ypač nuoširdžios Shirley MacLaine vaidyba sukuria šiltos tų dviejų žmonių draugystės ir gražios jų meilės iliuzijas, bet visą laiką jaučiama jų viduje bedugnė, jų dirbtinio ryšio beprasmiškumas, jų blaškymasis, po kojomis pagrindo nesuradimas. Vyras kankinasi dėl paliktos žmonos; ji kankinasi, pavydėdama šiltų vyro jausmų žmonai ir bijodama, kad jis nesugrįžtų į praeitį. Ko ji bijo, tai ir įvyksta: jis apsisprendžia pagaliau grįžti į buvusį šeimos židinį, nes "dvylikos metų bendro gyvenimo praeities negalima taip lengvai išbraukti iš sąmonės ir iš širdies". Nors jie išsiskirdami kartoja meilės žodį, bet realybė juos gražina atgal, kur yra meilė ir pareiga. Subrendusiems žmonėms šią ekrano komedią - dramą verta pamatyti.

GAY PURR—EE

Tai piešto kartūno komedija, graži mažam ir dideliame, turinti vertingų modernaus meno pavyzdžių, idomių idėjų, kartais moralizuojančių. Vaidybos čia nėra, tik piešinys. Nekalta istorija iš gyvulių gyvenimo, parafrazuojant "lauko pelės — miesto pelės" pasaką, tik čia veiksmą perkeliame į kačių pasaulį. Filmas labai malonus akiai.

THE LEGEND OF LOBO

Tai kitas iš gyvulių gyvenimo filmas, jau vaidybinis, skirtas daugiau jaunam žiūrovui. Walt Disney gamyba. Gražūs Arizonos vaizdai. Filmo pagrindu yra legenda apie šaunų vilką, visų gaudytą, bet niekad nepagautą. Žmonėms daug blėdies pridareš vilkas Lobo čia idealizuojamas, žiūrint žvėrių, ypač vilkų, akimis. Nieko moralizuojančio nei pamokomo, bet gražūs vaizdai ir graži pasaka, pajvairinta Amerikos Vakarų dainomis. Tai nekaltas ir meniškas "western" vaikams.

1962 M. TURINYS

IVAIRŪS STRAIPSNIAI

KATALIKAS MOKSLININKAS LAIDOTUVĖSE — B. Markaitis, S. J.	2
“NERA MAN GERA BE TAVĖS” — A. Grauslys	5
MOTINA IR MOKYTOJA — B. Krištanavičius, S. J.	38
GERA BŪTI ARTI DIEVO — A. Grauslys	44
PASAKA — NEPASAKA — A. Tamošaitis, S. J.	50
MAŽOJI TREMTIES LIETUVA — P. Abromaitienė	58
REKLAMA, KRITIKA IR SAVIKRITIKA — J. Vaišnys, S. J.	74
TIKĖJIMO ABEJONĖS — A. Grauslys	79
TĖVAS ANDRIUS RUDAMINA — P. Rabikauskas, S. J.	84
GEORGES ROUAULT — A. Kurauskas	88
PRAEITIS IR DABARTIS — J. Vaišnys, S. J.	110
VISŲ TREMTINIŲ ŽINIAI — vysk. V. Brizgys	113
TYLOS PALAIMA — A. Grauslys	114
ALBRECHT DURER — A. Kurauskas	124
MOTINOS DIENA IR MOTINOS MĖNUO — P. Dirkis	146
NELAUKIME GRĖSMINGOS IŠTARMĖS — B. Zumeris	147
MŪŠY GILIOJI ŽAIZDA — A. Grauslys	182
“BĖGU GLAUSTIS PRIE VIESPATIES” — V. Bagdanavičius, M.I.C.	187
DIEVAS IR ŽMOGUS AUKOJE — B. Markaitis, S. J.	218
DRAUGYSTĖ — A. Grauslys	254
SIEKIA NT LIETUVOS LAISVĖS — J. Prunskis	259
GYVASIS ŽMOGUS — kun. P. Gaidamavičius	261
DARBAS NAUJOJE SANTVARKOJE — P. Daugintis, S. J.	263
KĖSTUTIS ZAPKUS — A. Kurauskas	268
VISUOTINIS BAŽNYČIOS SUSIRINKIMAS — J. Vaišnys, S. J.	290
RELIGINIS MASTYTOJAS — B. Pascal — A. Grauslys	292
NAUJŲ KELIŲ BEIEŠKANT — P. Razminas	298
DARBAS NAUJOJE SANTVARKOJE — P. Daugintis, S. J.	303
GIEDRĖ JANKONYTĖ — ŽUMBAKIENĖ — A. Kurauskas	305
KAS YRA TIESA? — A. Kezys, S. J.	311
KELIAS Į DIEVO SĄVOKĄ — B. Markaitis, S. J.	326, 362
ILGESYS KLAJOJA GATVĖMIS — A. Grauslys	331
LAIKAS — K. M. Butkus, O.F.M.	366
KALTĖS PROBLEMA — B. Jurgutis	371
NAUJAUSIEJI ANTANO MONČIO DARBAI — E. F. Fry	375
NUOSAVYBĖ NAUJOJE SANTVARKOJE — P. Daugintis, S. J.	385

IDĖJOS IR ŽMONĖS

LAIKO VEIDAS — A. Tamošaitis, S. J.	14
NAUJOS ITALIJOS KŪRĖJAS — B. Krištanavičius, S. J.	119
ELEKTROS MOKSLO MILŽINAI — dr. J. Prunskis	131
LÉON BLOY — A. Grauslys	149
KUNIGAS KARO SŪKURY — B. Krištanavičius, S. J. 156, 193, 232, 266, 313, 336,	387
MOKSLININKAI APIE RELIGIJĄ — dr. J. Prunskis	202, 226, 277, 381
KALIFORNIJOS LIETUVIAI — J. Vaišnys, S. J.	340
EVA LAVALLIERE — J. Prunskis	347
MINTYS — B. Pascal	352

PRIE ŠEIMOS ŽIDINIO

PASAKOS IR VAIKO VAIZDUOTĖ — D. Petrutytė	22
KADA VAIKĄ MOKYTI LIETUVIŠKAI? — U. Jauniškienė	25
LAISVĖ IR DRAUSMĖ — D. Petrutytė	61
TRYS KLUSNUMO PAKOPOS — D. Petrutytė	95
APIE PASAKAS IR VAIKO VAIZDUOTĖ — P. Maldeikis	98
MŪŠŲ PEDAGOGINĖS ŽVAIGŽDĖS — prof. A. Ramūnas	140
ŠEIMOS GYVENIMO VERPETUOSE — J. Ūba	172
VAIKO MALDA — E. Pakalniškienė	175
NEKENKIME SAVO VAIKAMS — E. Pakalniškienė	212
APIE MIŠRIAS VEDYBAS — P. Alšėnas	355
KLAUSYKIS, MAMA! — E. Pakalniškienė	356

JAUNIMO PASLAPTYS

JAUNIMO ORGANIZACIJŲ VAIDMUO — O. Algminienė	27
MŪŠŲ UŽDAVINYS — JAUSTI GYVENIMĄ — B. Krokys	65
GAŠLUMĄ KELIĄ LEIDINIAI — dr. J. Prunskis	101
KUR MANO KELIAS? — G. Stasiškytė	135
ŽVILGSNIS Į LIETUVIŠKĄ JAUNIMĄ — A. Jankutė	138
DOVANA MOTINAI — A. Eivienė	160
APIE "GOING STEADY" — P. Alšėnas	170
RUTH IR AŠ — L. Germanienė	209
DU PASAULIAI — Motina	241
PRASKLEISKIM ŠIRDŽIŲ UŽDANGĄ — Sesuo Paulė	280
MUMS VISKĄ DAVĖ LIETUVA — E. Šulaitis	282
PRARASTI MERGAICIŲ METAI — P. Alšėnas	318

RŪPIMIEJI KLAUSIMAI

KANKYNĖ AR PAGUODA? — J. Vaišnys, S. J.	11
APIE INKVIZICIJĄ IR RAGANAS — P. Rabikauskas, S. J.	205, 222

KNYGOS, FILMAI, SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

ŽMOGAUS IŠSIVYSTYMO PSICHOLOGIJA — Alė Rūta	31
DIDYSIS NERIMAS — J. Vaišnys, S. J.	104
KNYGA, KURI NEPASENS — D. Augienė	106
MINTYS IR ŽMONĖS GLIAUDOS "IKARO SONATOJ" — Alė Rūta	243
TĖVYNĖS PAŠVAISTĖ — J. Vaišnys, S. J.	245
BALĖS VAIVORYTĖS "NARDŽIO PULKAS" — Alė Rūta	321
MOKYMASIS MOKYTIS — L. Germanienė	322
FILMŲ RŪŠIAVIMAS IR KRITIKA — J. Vaišnys, S. J.	68
LIETUVYBĖ IR REALYBĖ — K. Bagdonas	70
NAUJOS POEZIJOS BELAUKIANT — A. Kezys, S. J.	248

Į turinį nėra įtraukta atskirų filmų aprašymų ir kai kurių kitų smulkesnių dalykėlių.

"Laiškai Lietuviams" leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos — rugpiūčio dvimėnesinį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Adresas: 2345 W. 56th St. Chicago 36, Illinois, USA.

“Laiškai Lietuviams” skelbia konkursą parašyti straipsniui apie kurią nors asmenybę ugdančią savybę. Tai yra, reikia rašyti apie kurią nors dorybę. Norėdami padėti konkurso dalyviams, paminėsime kai kurias dorybes: atvirumas, draugiškumas, nuoširdumas, ištikimybė, pasitikėjimas, gailestingumas, paprastumas, natūralumas, pasiaukojimas, kantrumas, pastovumas, ištvermė, drąsumas, kuklumas, mandagumas, taktiškumas, riteriškumas, vyriškumas, moteriškumas, pagarba (Dievui, tėvams, vyresnybei), ryžtingumas, taurumas, kilnumas, religingumas, meilė (Dievo, tėvynės, artimo), paklusnumas, susivaldymas, nuolankumas, nuosaikumas, protingumas, tiesumas (kalboje), demokratiškumas, žodžio laikymas, pažado tesėjimas, apdairumas, skaistumas, linksmumas ir t. t.

Konkurso dalyviai pasirenka rašyti apie vieną kurią nors čia paminėtą ar kurią kitą dorybę. Kadangi praeitis parodė, kad daugelis mėgsta rašyti beletristine forma, tai ir dabar šią formą leidžiame vartoti. Rašinys turi būti ne ilgesnis kaip trys tūkstančiai žodžių ir turi būti tinkamas spausdinti “Laiškuose Lietuviams”.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, įdedant į atskirą vokelį savo tikrąją pavardę ir adresą. Atsiųsti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe ir gali būti spausdinami “Laiškuose Lietuviams”. Konkursas baigiasi 1963 m. vasario mėn. 1 dieną.

Už geriausius rašinius bus duodamos šios premijos: I — 100 dol., II — 75 dol., III — 50 dol., IV — 25 dol.

Premijų mecenatai: dr. A. Čiuris, A. Juškienė, dr. A. Rudokas, kun. V. Memėnas, A. ir F. Kurgonai.

Konkurso jury komisija: kun. F. Gureckas, K. Bradūnienė, L. Germanienė, V. Būtėnas ir P. Razminas.

Premijos bus įteiktos “Laiškų Lietuviams” metiniame parengime Jaunimo Centre 1963 m. kovo mėn. 9 d. 7 val. vakaro. Meninę programą atliks pirmą kartą lietuvių publikai koncertuojanti solistė Valentina Kojelienė — Cinkaitė.

Jau pats laikas rašyti straipsnius konkursui, nelaukiant paskutinių dienų. Iš praktikos žinome, kad tie, kurie atideda rašymą paskutinėms dienoms, premijų nelaimi, nors būtų ir neblogi rašytojai, nes, paskubomis rašydami, negali straipsnių gerai paruošti. Juk yra svarbu ne tik pareikštos mintys, bet ir jų tvarkingas, aiškus bei švarus perdavimas.

LAIŠKAI LIETUVIAMS

2345 West 56th Street

Chicago 36, Illinois